وەزارەتی کارەبا

ژمارە: ٢٠٤ لە ٢٠١٩/٨/١

بەپێی ئەو دەسەڵاتەی پێمان دراوە لە ماددەی (٥) بڕگەی (٢) لە یاسای وەزارەتی کارەبا ژمارە (٥)ی ساڵی ٢٠٠٦ و نووسراوی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران ژمارە (١٣٥١) لە ٢٠١٦/٣/٢٨ و لە پێناو بەرژەوەندی کار و ڕێکخستنی مەرج و ڕێنماییەکانی پێدانی ووزەی کارەبا بە هاوبەشان لەسەر ئاستی هەرێمی کوردستان و بەمەبەستی بەرچاو روونی هاووڵاتیان لە چۆنیەتی بەکارهێنانی ئەم ووزەیە بەشێوەیەکی گونجاو و چارەسەرکردنی سەرپێچیەکان، بڕیاردرابە دەرکردنی ئەم ڕێنماییە:

ڕێنمایی ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠١٩

ڕێنمایی و مەرجەکانی پێدانی ووزەی کارەبا

بەشی یەکەم

پێناسەکان

ماددەی (١):-

ئەم دەستەواژانەی کە ناویان هاتووە لەم ڕێنماییەدا ئەو مانایانە دەبەخشن ، کە جێگیرکراون بەرامبەریان:

١- **وەزارەت**:- وەزارەتی کارەبای حکومەتی هەرێمی کوردستان.

٢- **فەرمانگە**:- بەڕێوەبەرایەتیە گشتیەکانی کارەبای پارێزگاکان و ئیدارە سەربەخۆییەکان و بەڕێوەبەرایەتیەکانی دابەشکردنی کارەبا و فەرمانگە و لقە خزمەتگوزارییەکانیان بەپێی سنووری لێپرسراوییەتی جوگرافیای هەر بەڕێوەبەرایەتییەك.

٣- **پلان**:- پلانی ساڵانەی پەسەندکراو تایبەت بە پرۆژەکانی وەزارەتی کارەبا.

٤- **هاوبەش**:- بریتیە لە کەسێکی سروشتی یاخود مەعنەوی کە سوودمەندە لە وەرگرتنی ووزەی کارەبا و خاوەنداریەتی مولّکەکە دەکات.

٥- **پۆلینی هاوبەش**:- پۆلینی هاوبەشان دابەش دەکرێت بۆ ئەمانەی خوارەوە:

أ- ماڵان	ب- بازرگانی	ج- پیشەسازی	د- کشتوکاڵی	هـ- میری

ئەو دەستەواژانەی کە لەم ڕێنماییەدا هاتوون ئەو مانایانە دەبەخشن کە لە بەرامبەریان دا دیاریکراوە:-

(kV):	کیلۆڤۆڵت	(kVA):	کیلۆڤۆڵت ئەمپێر	(MVA):	مێگاڤۆڵت ئەمپێر
(kW):	کیلۆ وات	(MWh):	مێگا وات کاتژمێر	(MW):	مێگا وات
(kVAr):	کیلۆ ڤار	(MVAr):	مێگا ڤار	(MVArh):	مێگا ڤار کاتژمێر
(Ø1):	سنگڵ فەیس	(Ø3):	سێ فەیس	(HZ):	هێرتز
(kHZ):	کیلۆ هێرتز	(MHZ):	مێگا هێرتز		

بەشی دووەم
مەرجە گشتیەکانی پێدانی ووزەی کارەبا بە هاوبەشان

ماددەی (٢):-

١- فەرمانگەکانی کارەبا بەپێی سنووری جوگرافیای ووزەی کارەبا دەدەن بە هاوبەشان وە بەئاستی شەش ڤۆلتییەی جیاواز بەو شێوەیەی لە خوارەوە هاتووە:

أ- توانای ڤۆلتییەی نزم – سنگل فەیس **(240 V) (-10% تا +6%)** بەو هابەشانە دەدرێت کە پێوستی کارەبایان تا **(15kW)** بێت.

ب- توانای ڤۆلتییەی نزم – سێ فەیس **(416 V) (-10% تا +6%)** بەو هابەشانە دەدرێت کە پێوستی ووزەی کارەبایان زیاتر بێت **(15kW)** تاکو **(30kW)**.

ج- توانای ڤۆلتیەی ناوەند سێ فەیس **(11kV) (±5%)** بەو هاوبەشانە دەدرێت کە پێویستی ووزەی کارەبایان زیاتر بێت لە **(30kW)** تاکو **(5MW)**.

هـ- توانای ڤۆلتیەی ناوەند سێ فەیس **(33kV) (±10%)** بەو هاوبەشانە دەدرێت کە پێویستی ووزەی کارەبایان زیاتر بێت لە **(5MW)** تاکو **(30MW)**.

و- توانای ڤۆلتیەی بەرز سێ فەیس **(132kV) (±10%)** بەو هاوبەشانە دەدرێت کە پێویستی ووزەی کارەبایان زیاتر بێت لە **(30MW)** تاکو **(150MW)** جگە لە کارگەکانی توانەوەی ئاسن.

ز- توانای ڤۆلتیەی بەرز سێ فەیس **(400kV) (±10%)** بەو هاوبەشانە دەدرێت کە پێویستی ووزەی کارەبایان زیاتر بێت لە **(150MW)** وە کارگەکانی ئاسن کە ناتوانن خاڵی (و) کارەبایان پێ بدرێت.

٢- ئەگەر وا پێویست بکات هێلی کارەبا لە ڕووبار یان بەربەستی ئاو بپەڕێندرێتەوە بۆ پێدانی ووزەی کارەبا بە شوێنێکی دیاریکراو، فەرمانگە هەڵسەنگاندن دەکات بۆ شێوازی پەراندنەوەی هێلەکە بەسەر بەربەستی ئاویەکەدا ، ئەمەش بۆ بەدیهێنانی پێوەرە پشت پێبەستراوەکانی تایبەت بەدووری ڕێگە پێدراوی نێوان هێل و ئاستی ئاو بە رەچاوکردنی بەرزترین ئاستی ئاو، هەروەها پێویستە پێش دەستبەکاربوون لەپرۆژەکە رەزامەندی لەلایەنە پەیوەندیدارەکان لەوەزارەتەکانی (کشتوکاڵ وسەرچاوە ئاوییەکان و گواستنەوە وگەیاندن و ئاوەدانکردنەوەو نیشتەجێکردن) وەربگیرێت.

ماددەی (٣):-

بەمەبەستی گەیاندنی ووزەی کارەبا بۆ هاوبەشان، پێویستە پەیڕەوی ئەم خاڵانە بکرێت:

١- پێشکەشکردنی داواکاری بۆ هاوبەشبوونی کارەبا لەلایەن خاوەن موڵك یان بریکاری یاسایی بەهەبوونی بەڵگەنامەی پەسەندکراو. هەروەکو لە پاشکۆی ژمارە (١)دا هاتووە هاوکات کرێچی بۆی هەیە داوای هاوبەشبوونی ووزەی کارەبا بکات بۆ ئەو موڵکەی کە بەکاری دێنێ بەمەرجێ گرێبەستی پەسەندکراوی هەبێت بەڵام تۆماری هاوبەشی کارەباییەکە بەناوی خاوەن موڵك تۆمار دەکرێت.

٢- لەکاتی بەستنی تۆری کارەبا بۆ هاوبەش پێویستە کێبڵەکان لەناو لولەك دابنرێت بەمەرجی دڵنیابوون لەوەی کەوا هیچ سەرپێچی لەسەر کێبڵەکە نەکراوە یان بەشێوەی دەرکەوتوو (ظاهر) بێت لەنێوان تۆری کارەبا و پێوەرەکە، بەدەر لەم دوو مەرجە نابێ ووزەی کارەبای پێ بدرێت.

٣- دابین کردن و دانانی بۆردی سەرەکی لە جۆری سینگل فەیس یان سێ فەیس بەو جۆرەی کە فەرمانگە دیاری دەکات.

٤- دابین کردن و دانانی بۆردی پێوەر لەو شوێنەی کە فەرمانگە دیاری دەکات.

٥- دوای جێبەجێ کردنی ئەو (٤) مەرجانەی سەرەوە فەرمانگە نۆرینی دامەزراوەی کارەبایی داواکراوەکە ئەنجام دەدات.

ماددەی (٤):-

یەکەم: ئەو هاوبەشانەی پێویستیان بە (٣٠) کیلۆ وات یان کەم تر هەیە دەتوانێت لە گۆرەری گشتی ووزەی کارەبایان پێ بدریت بەپێی پێداویستی باڵەخانەکە بەمەرجێك لە توانای تۆری دابەشکردنی کارەبا دابێت بە هاوبەشی سینگل فیس یان سێ فیس لە یەك هاوبەش زیاتر نەبێت وە پێویست دەکات لە کاتی کردنەوەی هاوبەش و پێدانی کارەبا بەو هاوبەشانە ریکاری پێویست لە لایەن فەرمانگەکانی کاروباری ووزە پەیرەو بکرێت بەدانانی (سیرکت بریکەر و پێوەر) بۆ سنوردارکردنی بری ووزەی وەرگیراو تاوەکو لە (٣٠) کیلۆوات زیاتر نەبێت ، وە ئەگەر بڕی ووزەی کارەبای پێویست لە (٣٠) کیلۆ وات زیاتر بوو ئەوا پێویستە خاڵی دووەم لەم ماددەیە پەیڕەو بکرێت .

دووەم: ئەو هاوبەشەی کە پێویستی بە بری (٣٠) کیلۆ وات زیاتر لە ووزەی کارەبا هەیە پێویستە بە(**33kV, 11kV**) ووزەی کارەبای بۆ دابین دەکرێت کە لە برگەکانی (ج، هـ)ی خاڵی یەکەمی ماددەی (٢) دا هاتووە پابەند بکرێت بە دانانی گۆرەر وە لەنەخشەی بیناکە جێگیر بکرێت .

سێیەم: ئەو هاوبەشەی کە بە (**400kV, 132kV**) ووزەی کارەبای بۆ دابین دەکرێت کە لە برگەکانی (و،ز)ی خاڵی یەکەمی ماددەی (٢) دا هاتووە یان ئەو هاوبەشەی کە وێستگەی ناوەندی گۆرینی ڤۆلتیەی (**33kV**) پێویستە پابەند بکرێت بە دانانی وێستگەی ناوەندی لەسەر ڕووبەرێکی زەمینی گونجاو لەناو سیاجی پرۆژەکە بەمەرجێ پابەندبوونیان بە مواسەفات و رێنماییەکانی وەزارەتی کارەبا ،وەپێویستە وێنەیەك لە کلیلی ژووری ئەو وێستگە ناوەندیە یان گۆرەرە بدرێت بە فەرمانگەی کارەبای پەیوەندیدار بۆ ئەوەی کارمەندانی بتوانن لەکاتی پێویست بەکاری بێنن.

چوارەم: ئەو باڵەخانەی کە بەپێی خاڵی (دووەم)ی سەرەوە پێویست دەکات گۆرەر دابنێن پێویستە لە دانانی گۆرەر پابەندی ئەم خاڵانەی خوارەوە بن.

١- هاوبەش بۆی هەیە گۆرەر لە ژورێك لەئاستی ڕووی زەوی دابنێت بە دیاریکردن و دانانی گۆرەری ئاسایی بەپێی مەرج و مواسەفاتی وەزارەتی کارەبا.

٢- هاوبەش بۆی هەیە گۆرەری (٠,٤/١١) KV لە ژێر زەمین دابنێت بەمەرجێك سیستەمی (کۆم پاکت) (گۆرەری ووشك و سەرجەم پێکهاتەکان) بەپێی مەرج و مواسەفاتی وەزارەتی کارەبا.

٣- دانانی گۆڕەری(٠,٤/١١) KV لە یەکێك لە نهۆمەکانی باڵەخانە یان لەسەر بانی باڵەخانەکە بەپێی مەرج و مواسەفاتی وەزارەتی کارەبا.

٤- دانانی کویسك خاوەن باڵەخانە بۆی هەیە گۆڕەری کویسک دابنێت لەسەر موڵکی خۆی بەمەرجێك لە (أرتداد) نەبێت شوێنەکە تایبەت بێت بۆ ئەوکارە و مەترسی نەبێت بۆ سەر گیانی هاووڵاتیان و بەپێی مەرج و مواسەفاتی وەزارەتی کارەبا.

ماددەی (٥):-

نابێت زیاتر لە یەك سەرچاوەی ووزەی کارەبا بە یەك شوێن بدرێت (جگە لە حالەتی زۆر تایبەت بەرەزامەندی وەزیر بە شێوەیەك کە مەترسی نەبێت بۆ سەر ژیانی هاووڵاتیان و تۆڕەکانی کارەبا وە سەرچاوەی دووەم لە ڕێگای هاوبەشێکی نوێ و بەستانی پێوەری نوێ کارەبای پێ دەدرێت).

ماددەی (٦):-

هەر کاتێك هاوبەش پێویستی بە بەکارهێنانی مۆلیدەی کارەبا هەبوو، پێویستە مەرجەکانی خۆپاراستنی پیشەیی پەیڕەو بکات، لە ڕێگەی دانانی بۆردێك بۆ جیاکردنەوەی ووزەی کارەبای نیشتمانی لە کارەبای مۆلیدە (Change Over) یان (Contactor) بە مەبەستی تێکەڵاو نەبوونی ئەم دوو سەرچاوە ووزەیە و پاراستنی سەلامەتی گیانی کارمەندان، ئەگەر لە ئەنجامی پەیرەونەکردنی ئەم ڕێنماییە هەر زیانێك بەر کارمەندانی فەرمانگەکە بکەوێت، ئەوا هاوبەشەکە لە ڕووی یاساییەوە بەرپرس دەبێت.

ماددەی (٧):-

بۆ گەیاندنی ووزەی کارەبا و کردنەوەی هاوبەش بۆ هەر ماڵێك لە گوندەکان، پێویستە پشتگیری یەکەی کارگێڕی هەبێت کە ماڵەکە لە ناو سنووری دانیشتوانی گوندە (حەرەمی گوند)" بەمەش تێچوی ڕاکێشانی هێلی کارەباکە دەکەوێتە ئەستۆی فەرمانگەکانی کارەبا و تەنها بۆ پۆلی ماڵ بەکاربێت بەڵام ئەگەر شوێنی هاوبەشەکە بکەوێتە دەرەوەی حەرەمی گوند ئەوە بەپێی ماددەی (١٠) مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت.

ماددەی (٨):-

لە سنوری شارەوانی فەرمانگە تۆڕی ووزەی کارەبا بۆ ئەو شوێنانە دادەنرێت کە نەخشەکەی لە ماستەر پلان یان لە نەخشەی شارەوانی پەیوەندیدار پەسەند کرابێت.

ماددەی (٩):-

أ- پێویستە ئەو شوێنانەی تۆڕی ووزەی کارەبایان بۆ دادەنرێت لە سنوری شارەوانی (گەرەکە تازەکان) لە پلانی فەرمانگە دانرابن و لە (%٢٥)ی بیناکانی تەواو بوبێت یاخود دەست بە دروستکردنی کرابێت، هەروەها پێویستە ڕێڕەوی شەقام و کۆڵانەکان دیاری کرابێت و زەویەکە هەموار کرابێت (تەسویەی ترابی).

ب- ئەو شوێنانەی کە دانانی تۆری کارەبا دەکەوێتە ئەستۆی خاوەنەکەی مەرجی تەواوبوونی (%٢٥) بیناکانی خاڵی (أ)ی سەرەوەی لەسەر جێبەجێ ناکرێت.

ماددەی (١٠):-

هاوبەش یان خاوەن پڕۆژە سەرجەم خەرجیەکانی ڕاکێشانی هێلی کارەبا دەگرێتە ئەستۆی (کەلوپەل + کرێی کار) بۆ پڕۆژەکان، هەوایی بێت یان ژێر زەوی کە لە پلان یان لەپلانی دەستەی وەبەرهێنان دانەنرابێت و ئەو خەرجیانە ناگەڕێتەوە، خاوەندارێتی تۆڕەکە بۆ هاوبەشانی (کشتوکاڵی و پیشەسازی، بازرگانی) جگە لە گۆڕەر وپێوەلکاوەکانی دەگەڕێتەوە بۆ فەرمانگە و دەتوانێت کەلکی لێ وەربگیرێت بۆ فراوانکردنی لە ئایندە وەبۆ هاوبەشانی (میری و نیشتەجێ بوون) خاوەندارێتی سەرجەم تۆڕەکە دەگەڕێتەوە بۆ فەرمانگە.

ماددەی (١١):-

ئەگەر هاوبەشێکی نوێ داواکاری راکێشانی هێلی ووزەی کارەبای تایبەتی پێشکەش کرد لەسەر تۆری ووزەی کارەبای هاوبەشێکی کۆنی تایبەت ئەوە دەبێت لە گوژمەی تێچووی پرۆژەکە بەشداربێت لەو بەشەی تۆرەکە کە هەردوو هاوبەشەکە لێی سوودمەند دەبن بەڵام دوای پێنج ساڵ لە دامەزراندنی هێلە کۆنەکە ئەم مەرجەی سەرەوە پەیڕەو ناکرێت، بەڵام ئەگەر فەرمانگە پێویست بوو سود لەم هێلە وەربگرێت بۆ بەرژەوەندی گشتی ئەوە ئەو مەرجە نایگرێتەوە و دەتوانی بەکاری بێنێ بێ بەرامبەر.

ماددەی (١٢):-

مەرجەکانی پێدانی زیاتر لە یەك هاوبەشی کارەبا:-

١- دوو نهۆم: یان دوو خانوو یان زیاتر لەسەر پارچە زەویەك:

أ- دابراوبن لە یەکتر.

ب- دەرگاو پەیژەی تایبەتی لە دیوی دەرەوە هەبێت.

ت- بەڵگەنامەی باجی خانووبەرە پێشکەش بکات یان پشتگیری شارەوانی یان پشتگیری یەکەی کارگێری بۆ دەوروبەر (قەزاو ناحیە و گوندەکان).

٢- باڵەخانەی بازرگانی و نیشتەجێ بوون:پێویستە بەڵگەنامەی باجی خانووبەرە و لەگەڵ (گرێبەست یان مۆڵەتی پیشە) پێشکەش بکات وەهەروەها سندوقی بازبارۆ بۆردی دابەشکردنی سەرەکی و بۆردی پێوەرەکان دابین بکات.

ماددەی (١٣):-

پێویستە فەرمانگە بە بەردەوامی ووزەی کارەبا بدات بە هاوبەشان، جگە لەو کاتانەی کە ووزەی کارەبا دەبڕێت، بەهۆی گیروگرفتی تەکنیکی یا هەر بارودۆخێکی نا ئاسایی و ناجێگیرەوە، یا بەهۆی فراوانکردن و چاکسازی لە تۆری ووزەی کارەبا یان نەبوونی سەرچاوەی بەرهەمهێنان یان قورسی باری فیدەر و گۆڕەر و وێستگە، فەرمانگە بەرپرس نیە لە هەر زیانێکی ماددی یا مەعنەوی لە ئەنجامی ئەو بڕینانەی سەرەوە.

ماددەی (١٤):-

هاوبەش بەرپرس دەبێت لە سەلامەتی و باش بەکارهێنانی ئەو ئامێرو کەرەستانەی کە فەرمانگە بۆ شوێنی هاوبەشەکە دابینی دەکات ، وە هەر زیانێك بەم ئامێرو کەرەستانە بگات لە ئەنجامی خراپ بەکارهێنان یان ونبوون (جگە لە کۆن بوونی ئەم ئامێر و کەرەستانە) قەرەبووی زیانەکان لەئەستۆی هاوبەش دەبێت و لێی وەردەگیرێت پێش گەڕاندنەوەی ووزەی کارەبایەکەی بەپێی ئەوەی کە لە ماددەی (١٥) دا هاتووە.

ماددەی (١٥):-

ئەرکی چاککردنەوە زیان گەیاندن بە تۆڕەکانی کارەبا دەکەوێتە ئەستۆی ئەو کەسە کە دەبێتە هۆی زیان گەیاندنەکە بەپێی ئەو کەشف و دەرخستەیەی کە لەلایەن فەرمانگەکانی کارەبای پەیوەندیدار ئامادە دەکرێن بەپێی نرخاندنی پەیڕەوکراو لە وەزارەتی کارەبا گوژمەی دیاریکراو بەپێی کەشف و دەرخستەی ئامادەکراو لە کەسی زیان گەێنەر وەردەگیرێت دەخرێتە ئەژماری فەرمانگەکەی پەیوەندار وەلەکاتی دوای جێ بەجێکردنی کارەکە لەلایەن فەرمانگە لەکاتی هەبوونی پارەی ماوە لە گوژمەی وەرگیراو دە گەرێندرێتەوە بۆ کەسی زیان گەینەر.

ماددەی (١٦):-

کارمەندانی کارەبا بۆیان هەیە هەرکات پێویست بکات بچنە ناو وێستگەو شوێنەکان، بە تایبەتی بە مەبەستی خوێندنەوەی پێوەر یان بەدواداچوونی سەرپێچی و ئاگاداربوون لە ئامێرەکان (کەموڵکی فەرمانگەیە) وە پێویستە کارمەند باج یان ناسنامەی تایبەت بە فەرمانگەی کارەبای هەڵگرتبێت و(لەڕووی دەرەوەی جلوبەرگەکەی هەڵواسرابێت)، بە مەبەستی ناسین و ئاشکرابوونی کەسایەتی.

ماددەی (١٧):-

فەرمانگە پارەی تێچووی چاککردنەوەی ئەو ئامێرانە دەگرێتە ئەستۆ کە بەکرێی داون بەهاوبەشەکانی پێش دەرچووني ئەم رێنماییە، بەڵام لە دوای گۆڕەرو سێرکت برێکەرەوە دەکەوێتە سەر هاوبەش (ئەگەر فەرمانگە چاکسازی ئەنجامدا بۆ ئەو ئامێرانەی هاوبەش خۆی دایناون).

ماددەی (١٨):-

ئەنجامدانی گۆڕانکاری لە تۆڕی کارەبای هاوبەش لەسەر داواکاری خۆی بەم شێوەیەی خوارەوە جێبەجێ دەکرێت:

١- ئەگەر هەر گۆڕانکاریەك یان زیادکردنێك لە تۆڕی ووزەی کارەبای هاوبەش ئەنجامدرا لەسەر داواکاری خۆی وەك گۆڕینی شوێنی ستوون و **(H-Pole)**ی گۆڕەرەکان یان هەر گۆڕانکارییەکی تر ئەوە خەرجی ئەم کارە لە ئەستۆی هاوبەشەکە خۆی دەبێت ،بەپێی خشتەی ژمارە (١) ی پاشکۆی ژمارە یەک وە بەپێی دوایین نرخی پەیرەوکراوی وەزارەت مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت. بەڵام ئەگەر رێگریە کە یان زیادەڕۆییەکە یان گۆڕانکارییەکە بە هۆی فەرمانگەکانی کارەباوە بێت، کە تۆڕی کارەبای لە موڵکی هاوبەشەکە دانابوو بەبێ ڕەزامەندی فەرمی ئەوە سەرجەم خەرجیەکان دەکەوێتە ئەستۆی فەرمانگە یان دەکەوێتە ئەستۆی شارەوانی ئەگەر تۆڕەکە بە ئاگاداری و ڕەزامەندی شارەوانی دانرابوو یان فەرمانگەی کشتوکاڵی.

٢- نابێت هیچ گۆڕانکاریەك لە تۆڕی سەر زەوی و ژێر زەوی و تۆڕەکانی رووناکی بکرێت، جگە لەو داواکاریيانەی کە لە لایەن شارەوانییەوە پێشکەش دەکرێت یان پشتگیری دەکرێت (گۆڕانکاری لە شەقام و گۆڕەپان و شوێنە گشتیەکاندا) ئەوە سەرجەم خەرجیەکان لەئەستۆی ئەو لایەنە دەبێت کە داوای گۆڕانکاری دەکات بەپێی خشتەی ژمارە (١)وە بەپێی دوا نرخی وەزارەت مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت .

٣- ئەگەر هاوبەش داوای گۆڕینی شوێنی پێوەری کرد دوای پەسەندکردن لەلایەن فەرمانگە، ئەوە کارەکەی بۆ ئەنجام دەدرێت بەرامبەر بە نرخێك کە لە خشتەی ژمارە (١) ئاماژەی پێدراوە.
٤- بۆ ئەنجامدانی کارەکانی کە لە خالی (١-٢)ی سەرەوە هاتووە کەشف و دەرخستە بەپێی نرخی وەزارەت لەلایەن بەڕێوەبەرایەتی پەیوەندارەوە ئامادە دەکرێت و تێچووەکە لەلایەن سودمەندەوە دەخرێتە ئەژمێرەی بەڕێوەبەرایەتی پەیوەندارەو لیژنە پێك دەهێندرێت کە نوێنەری لایەنی سودمەندی تێدابێت و بەپێی ڕێنماییەکان کارەکە جێبەجێ دەکرێت و ئەگەر دوای تەواوبوونی کارەکە پارەی وەرگیراو زیاد بوو دەگەڕێندرێتەوە بۆ خاوەنەکەی.

ماددەی (١٩):-

کاتێك هاوبەش نیازی بڕینی ووزەی کارەباکەی هەبوو، پێویستە بەلای کەمەوە پێش (٣) سێ ڕۆژ فەرمانگە ئاگادار بکاتەوە بە خستنە ڕووی هۆکاری بڕینەکە جگە لە هۆکاری کتوپڕ (بە هۆی ڕووخانی بینا یاخود ئاگرکەوتنەوەو لافاو .. هتد) وە سەرجەم خەرجی بڕین و گەڕاندنەوەی ووزەی کارەباکە لە ئەستۆی هاوبەش (داواکار) دەبێت، بەپێی نرخی دیاریکراو لە خشتەی ژمارە (١) بەڕەچاوکردنی ئەم مەرجانەی خوارەوە:-

١- بڕین و گەڕاندنەوەی ووزەی کارەبا بەپێی ڕێککارە یاساییەکان بە مەبەستی نۆژەنکردنەوە.
٢- بڕین و گەڕاندنەوەی ووزەی کارەبا بەهۆی رووخاندن و درووستکردنەوەی بینا، لەو کاتەدا پێوەرەکەی لێ دەکرێتەوە و پاکتاوی ژمێریاری بۆ دەکرێت.
٣-بڕینی کارەبای ڤۆلتییەی نزم و ناوەند و بەرز لەم حاڵەتەدا گوژمەی کرێی دیاریکراوی سنووورداری لێوەردەگیرێت لەسەر بڕینی ووزەی کارەبا لە هەرگۆڕەرێك بەپێی برگەکانی خشتەی ژمارە (١).
٤-لایەنێکی حکومی (کەخاوەنی شوێنەکەیە) داوای بڕینی ووزەی کارەبا بکات بەهەر هۆیەك کە پەیوەندی بەکاری شوێنەکەوە هەبێت، ئەوە دوای پاکتاوی ژمێریاری هاوبەشەکە ووزەی کارەبای دەبڕدرێت.
٥- ئەگەر شارەوانی داوای بڕینی ووزەی کارەبای شوێنێك بکات کە هاوبەشەکە سەرپێچی هەبێت لە مەرجەکانی (ماستەر پلانی شار) ئەوە بڕینەکە بە هەماهەنگی لەگەڵ پارێزگا و یەکە کارگێرییەکان جێبەجێ دەکرێت.
٦-هاوبەش بۆی هەیە لە هەر کاتێك دا داوای هەڵوەشانەوەی هاوبەشەکەی بکات بەمەرجێك پاکتاوی هەموو قەرزەکانی پێشوو بکات ئەمەش جگە لەو حاڵەتانەی کە پێکهاتەکەی بە گوێرەی گرێبەست کرێچی تیایدا نیشتەجێ بێت کە لەم حاڵەتەدا پێویستە کرێچی ڕەزامەندی لەسەر بڕینی بدات .

ماددەی (٢٠):-

فەرمانگە بۆی هەیە کارەبای هاوبەش ببڕێت لەکاتی سەرپێچیدا بەئاگادارکردنەوەی یان بێ ئاگادارکردنەوەی لەکاتێك کەسەرپێچی (یەکێك یا زیاتر) لەم سەرپێچیانە لای خوارەوە ئەنجام بدات بەمەش ووزەی کارەباکەی بۆ ناگەڕێندرێتەوە تا سەرپێچیەکە لانەبرێت یان کەم وکوڕیەکان تەواو نەکرێت لەگەڵ پاراستنی سەرجەم مافەکانی فەرمانگە کە لەئەنجامی ئەم کارە دێتە کایەوە وەك وەرگرتنی پارە بەپێی جۆری سەرپێچیەکە کە لە خشتەی ژمارە(١) داهاتووە. وە ئەم ڕێکارانە نابنە بەربەست لەبەردەم سزای تر کە ڕێنمایی کارپێکراوەکان دەیسەپێنن.

جۆرەکانی سەرپێچی لەسەر تۆڕەکانی کارەبا بەم شێوەی خوارەوە مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت:

یەکەم: سەرپێچی کار ووزەی کارەبای لەسەر دەبرێت لەم حاڵەتانەی خوارەوە:

١- هاوبەش دەستکاری سێرکت برێکەری پێوەر بکات.

٢- هاوبەش بەشێوەیەك ووزەی کارەبا بەکار بێنێت کە زیان بە تۆری کارەبای ناوچەکە بگەیەنێت، وەك بەکارهێنانی باری زیادە و ئیشپێکردنی ئامێری پیشەسازی ڕێپێنەدراو.

٣- هاوبەش ڕێگربێت لە جێبەجێکردنی کارە پێویست و فەرمیەکانی فەرمانگە.

٤- هاوبەش بەبێ ڕەزامەندی فەرمی فەرمانگە ووزەی کارەبا بدات بە شوێنی دیکە.

٥- هاوبەش کەم وکوڕی هەبێت لە دامەزراندنی سیستەمی بەستنی تۆڕی کارەبا بەجۆرێك کاریگەری خراپی هەبێت لە سەر دامەزراوەکانی تۆڕی ووزەی کارەبا.

٦- پێوەری هاوبەش بۆ سێ خولی خوێندنەوەی یەك لە دوای یەك نەخوێندرێتەوە بە هۆی لە ماڵ نەبوون یا ڕێگە پێنەدان بەخوێندنەوەی پێوەر.

٧- بڕیاری دادگا دەرچووبێت و پلەی کۆتایی وەرگرتبێت و کرابێت بە بڕیارێکی جێبەجێکراو.

٨- کاتێك فەرمانگە بیەوێت ووزەی کارەبا بدات بە هاوبەشێکی نوێ لەسەر گۆڕەری هاوبەشێکی کۆن کە بەکرێی گرتووە لەفەرمانگە وە هاوبەشە کۆنەکە ڕازی نەبێت.

٩- ئەگەر هاوبەش کاری چاندنی دار و درەخت یان کاری بیناسازی ئەنجام بدات کە زیان بە هێلەکان و تۆڕەکانی ووزەی کارەبا بگەیێنێت وە دوای ئاگادارکردنەوەی لەلایەن فەرمانگەوە ڕازی نەبێت بە لابردنیان، لەم کاتەدا فەرمانگە دەتوانێت ووزەی کارەبای هاوبەش ببڕێت وە ئەگەر هاوبەش بەفەرمی داوای گەڕاندنەوەی ووزەی کارەباکەی کرد دوای لابردنی سەرپێچییەکان و پێدانی گشت خەرجیەکان ئینجا ووزەی کارەباکەی بۆ دەگەڕێندرێتەوە.

١٠-دامەزراوە یا بینای هاوبەش بەسەرپێچی دروست کرابێت لەسەر موڵکی خەڵك بەبێ وەرگرتنی ڕەزامەندی خاوەنەکەی و تۆڕی کارەبای بەشێوەی نایاسایی ڕاکێشابێت.

دووەم: پێویستە هاوبەش گۆرینی جۆرو بەکارهێنانی ووزەی کارەباکەی لە پۆلێکەوە بۆ پۆلێکی تر بەڕەزامەندی فەرمانگەی پەیوەندیدار بێت بە پێچەوانەوە وەکو سەرپێچی کار مامەڵە لەگەڵ هاوبەش دەکرێت و کارەباکەی دەبرێت و ئەگەر نرخی پۆلە نوێ یەکە زیاتربوو لەوەی کۆنەکە کە بەکاری هێناوە وە ماوەی گۆڕینی بەکارهێنانەکە بە بەڵگەوە دیاربوو ئەوا بەپێی ئەو ماوەیە کرێ یەکەی لەسەر ئەژمار دەکرێت بەپێی پۆلە نوێ یەکە وە ئەگەر ماوەکەی دیارنەبوو ئەوا ماوەی دوو ساڵی بۆ ئەژمار دەکرێت بەپێی پۆلە نوێ یەکەو جیاوازی نێوان پارەی هەردوو پۆلە نوێ یەکەو کۆنەکەی لێ وەردەگیرێت وە ئەگەر نرخی پۆلە نوێ یەکە کەمتربوو ئەوا تەنها کارەباکەی دەبڕدرێت تاکو پۆلەکەی دەگۆڕێت .

سێیەم: ئەگەر بەسەرپێچی کارەبا ڕاکێشرابوو (بێ کردنەوەی هاوبەش یان بێ پێوەر یان لەژێر پێوەر یان دەستکاری پێوەر یان مۆری پێوەرکرابوو یان شکانی جامی پێوەر بەشێوازێك لە توانا دابێت دەستکاری پێوەر بکرێت لەم حاڵەتانە بە سەرپێچی ئەژمار دەکرێت و ئەوا ووزەی کارەبای لە سەر دەبڕێت بڕی ووزەی کارەبای بەکارهاتوو پاکتاو دەکرێت و پێ بژاردن (غرامة) دەکرێت بەم شێوەی خوارەوە.

١- دوو ساڵی پێشوو یان کەمتر (ئەگەر ڕێکەوتی گەیاندنی کارەبا بۆ شوێنەکە یان ڕێکەوتی کردنەوەی هاوبەشەکە کەمتربوو لە دوو ساڵ) دادەنرێت بۆ بڕی کارەبای خەرجکراو.

٢- بڕی ووزەی کارەبای بەکارهاتوو بەگوێرەی ئامێرو کەرەستە کارەباییەکانی هاوبەش دیاری دەکرێت بەپێی پاشکۆی ژمارە (٢).

٣- بۆ پاکتاوکردنی بڕی ووزەی بەکارهاتوو بەپێی بڕگەی (١ و ٢)ی سەرەوە بڕەکە دیاری دەکرێت و بەپێی نرخی پۆلەکە کرێ یەکەی بۆ ئەژمار بکرێت و بڕی پارەی ئەم یەکانە لەگەڵ سزای پێ بژاردن بەپێی بڕگە (١١) لە خشتەی ژمارە (١) لە هاوبەشەکە وەردەگرێت بەڵام ئەگەر ماوەی ئاماژە پێدراوی بڕگە (١)ی سەرەوە هەر بڕە پارەیەك درابوو ئەوا لەو بڕە پارەیە دەردەکرێت کە لەم خاڵە بۆی ئەژمار دەکرێت.

٤- ئەگەر پێوەرو سێرکت بریکەر مولکی فەرمانگەبوو جگە لە پارەی پاکتاوکراوی بڕگەی یەکەمی سەرەوە پارەی زیان لێکەوتنی پێوەرو سێرکت بریکەری لێ وەردەگرێت.

چوارەم: لەکاتی سوتانی پێوەری هاوبەش پێویستە هاوبەش سەردانی فەرمانگەی چاککردنەوەی کارەبا بکات بۆ بەستانی کارەباکەی بەشێوەی کاتی وە پێویستە لە ماوەی (١٠) ڕۆژدا سەردانی فەرمانگە بکات بۆ بەستانی پێوەری نوێ بە پێچەوانەوە بە سەرپێچی دادەنرێت و بەپێی (خاڵی سێیەم) مامەڵەی لەگەڵ دا دەکرێت .

ماددەی (٢١):-

لەکاتی پێشکەشکردنی داواکاری بۆ گەیاندنی ووزەی کارەبا بۆ هەر شوێنێك ، پشت دەبەسترێت بەو بەڵگەنامانەی کە لە بڕگەکانی پاشکۆی ژمارە(١) ئاماژەی پێدراوە بەڕەچاوکردنی پۆلی بەکارهێنان .

ماددەی (٢٢):-

فەرمانگە پسوولەی ووزەی کارەبا بەسەر هاوبەشاندا دابەش دەکات بەشێوەی خول وە هەر خولێك لە (٦٠) ڕۆژ تێپەر نەکات ، پێویستە لە ماوەی (١٠) ڕۆژ پارەی پسولەکە بدرێت ، ئەگەر هاوبەشەکە لەو ماوەیەدا پارەکەی نەدا ئەوە لە پسولەی داهاتوو وەك قەرز دەنووسرێت و ئەگەر بۆ جاری سێیەم پارەکەی نەدا کارەباکەی دەبڕیت و بەپێی بڕگەی (٣) لە خشتەی ژمارە (١) مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت.

ماددەی (٢٣):-

کاتێك پسولەی بڕی یەکەی بەکارهاتووی ووزەی کارەبا نەگاتە هاوبەش بۆ سێ خولی خوێندنەوەی یەك لە دوای یەك، پێویستە هاوبەش سەردانی فەرمانگەی پەیوەندیدار بکات و بە نووسین فەرمانگە ئاگادار بکاتەوەو پێویستە قەرزەکە بداتەوە وەئەگەر دوای سێ خولی خوێندنەوە هاوبەش سەردانی فەرمانگەی نەکرد ئەوە فەرمانگە کارەبای هاوبەش دەبڕێت وە دەبێ قەرزەکە بەیەکجار بداتەوەو. لێپێچینەوە لەگەڵ کارمەندی کەمتەر خەم دەکرێت سەبارەت بەم بابەتە.

ماددەی (٢٤):-

ئەگەرگومان دروست بوو لە لای فەرمانگە یان لەلای هاوبەش کە پسولەی بەکارهێنانی ووزەی کارەباکەی تەواو نییە پێویستە داواکاری پێشکەش بە فەرمانگەی پەیوەندیدار بکات بە مەبەستی لێکۆڵینەوە و چارەسەرکردن بەپەیڕەوکردنی ئەم خاڵانەی خوارەوە:

یەکەم: لەلایەن لیژنەی کاروباری ووزەی بەڕێوەبەرایەتی پەیوەندیدار بەراوردی خوێندنەوەی تازەترین تۆمارکراوی هاوبەش کەلەبەشی سێیەمی پسولە (کەعب)ی هێنراوە لەلایەن ژمێرکارەوە لەگەڵ تۆمارکراوی سەر پسولە دەکرێت و وردبینی ئەژمارکردنی نرخی یەکەی بەکارهاتوو کارەبا دەکرێت وئەگەر هەڵە هەبوو ئەوە پێویستە راستکردنەوەی هەڵەی پسولەی کارەبا ئەنجام بدرێت و پسولەی نوێ بۆ هاوبەشەکە چاپ بکرێتەوە و کرێیە راستکراوەکە دەکەوێتە ئەستۆی هاوبەش بەڵام ئەگەر هەڵەی تێدانەبوو ئەوە خاڵی (دووەم) لەم ماددەیە ئەنجام دەدرێت.

دووەم: لەلایەن لیژنەی کاروباری ووزەی بەڕێوەبەرایەتی پەیوەندیدار سەردانی هاوبەش دەکرێت و بەراوردی خوێندنەوەی تۆمارکراوی سەر پسولەکە و خوێندنەوەی پێوەرەکە دەکرێت و نۆڕینی (بینین)ی پێوەرو دەوروبەری دەکرێت بۆ دڵنیابوون لەنەبوونی سەرپێچی لەسەر پێوەر و تۆڕەکە، وە لیستی ئامێرەکان و تواناکانیان وردبینی دەکرێت و ئەگەر دەرکەوت خوێندنەوەی پێوەرەکە بەهەڵە ئەنجام دراوە لەلایەن ژمێرکارەوە و هیچ جۆرە سەرپێچییەك نیەو خوێندنەوەی پێوەر بەبەراورد لەگەڵ لیستی ئامێرەکان پەسەندە ئەوە پێویستە راستکردنەوەی هەڵەی پسولەی کارەبا بکرێت و بڕە پارە راستکراوەکە دەکەوێتە ئەستۆی هاوبەش ، ئەگەر هاوبەشەکە پارەی دابوو پێش دەرچوونی پسولە نوێیەکەی لەم کاتەدا ئەو پارەیەی داویەتی دەچێتە سەر حیسابەکەی واتا (فەرمانگە قەرزاری هاوبەش دەبێت)، وە ئەگەر دەرکەوت کە سەرپێچی کراوە ئەوە وەکو سەرپێچیکار مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت بەپێی ماددەی (٢٠) خاڵی (سێیەم).

سێیەم: ئەگەر فەرمانگە بۆی دەرکەوت پسولەکە تەواوە ، پێویستە هاوبەش پارەکە بدات، ئەگەر هەر بڕوای بە ڕاستی پسولەکە نەبوو، ئەوە دەتوانێت داوای پشکنینی پێوەرەکەی بکات و پارەی پشکنینەکە دەبێت پێشەکی بدات بەپێی نرخی دیاریکراو لەخشتەی ژمارە (٣).

چوارەم: ئەگەر لە ئەنجامی پشكنین دەركەوت پێوەرەكە بە ڕێكی كار دەكات پێویستە هاوبەش ئەو بڕە پارەیە بدات كە لە پسولەكەدا هاتووە، بەڵام ئەگەر هاوبەش هەر بڕوای نەبوو بەئەنجامی پشكنینەكە ئەوە پێوەرێكی نوێ دەبەسترێت لەگەڵ پێوەرە كۆنەكەو بەراوردی خوێندنەوەی هەردوو پێوەر دەكرێت لەماوەی خولێكی خوێندنەوە، ئەگەر دەركەوت پێوەر بەدروستی كار دەكات ئەوە ئەنجامەكە یەكلاكەرەوە دەبێت و پێویستە هاوبەش بڕی پارەی پسولەكە و سەرجەم خەرجیەكانی ئەم كارە بدات.

پێنجەم: ئەگەر لە ئەنجامی پشكنین دەركەوت پێوەرەكە بە دروستی كارناكات هەڵە لە خوێندنەوەی دا هەیە یان وەستاوە ئەوا پێویستە ڕاستكردنەوەی هەڵەی پسوولەی كارەبای بۆ بكرێت و كارەبای خەرجكراو بۆ ئەو ماوەیەی كە پێوەرەكە تێكچووە تا بەستانی پێوەری نوێ ئەژمار دەكرێت بە گوێرەی بڕی كارەبای بەكارهاتووی هاوبەشەكە پێش تێكچوونی پێوەرەكە بۆ هەمان ماوەی ساڵی پێشوو یان ساڵێك لە ساڵەكانی پێشوو ، وەئەگەر پێش تێكچوون خوێندنەوەی دروستی نەبوو كارەبای خەرجكراو بەپێی خەملاندنی لۆدی ئامێرەكان بۆی ئەژمار دەكرێت و پاكانەی بۆ دەكرێت بە گوێرەی پاشكۆی ژمارە (٢).

ماددەی (٢٥):-

ئەگەر پێوەر سووتا یان دزرابوو بەم شێوەی خوارەوە مامەڵەی لەگەڵ دەكرێت:

١- لەكاتی سووتانی یان دزرانی پێوەر پێویستە هاوبەشەكە ڕاستەوخۆ سەردانی فەرمانگەكانی چاككردنەوەی كارەبا بكات بۆ بەستنەوەی كارەباكەی بەشێوەی كاتی وە لە ماوەی كەمتر لە (١٠) ڕۆژ سەردانی فەرمانگەی فرۆشیاری ووزە بكات تا كاری گۆڕینی پێوەری بۆ بكرێت وە بەهەمان شێوەی هاتوو لە ماددەی (٢٤) خاڵی (پێنجەم) پاكانەی بۆ دەكرێت .

٢- ئەگەر هاوبەش لەكاتی سووتان یان دزراوی پێوەر بەهەر هۆیەك ئاگاداری فەرمانگەكانی پەیوەندیداری وەزارەتی نەكردەوە زیاتر لەو ماوەیەی كە لەخاڵی یەكەم داهاتووە ئەوا بە گوێرەی خاڵی (سێ یەم) لە ماددەی (٢٠) مامەڵەی لەگەڵ دەكرێت .

ماددەی (٢٦):-

ئەم هاوبەشانەی كە گۆڕەری تایبەت بەخۆیان هەیە بڕی (٢٫٥%) لە كۆی ووزەی سەرف كراو وەك ووزەی بە فیڕۆچوو لەو هاوبەشانە وەردەگیرێت كەوا پێوەریان لە دوای گۆڕەر واتە لەلایەنی پاڵەپەستۆی نزم بەستراوە بەڵام بۆ ئەو هاوبەشانەی كە پێوەریان لە پێش گۆڕەر واتە لەلایەنی پاڵەپەستۆی مام ناوەند یان بەرز بەستراوە ئەم ڕێژەی سەرەوە ئەژمار ناكرێت.

ماددەی (٢٧):-

پارەی كرێی یەكەی بەكارهاتوو لەهەر كاتێكدا وەردەگیرێت بەپێی دواهەمین نرخی كرێی ووزەی كارەبای پەسەندكراو لەوكاتەدا.

ماددەی (٢٨):-

پێویستە کەل وپەل وکەرەستەو ئامێرە کارەباییەکان کە لەلایەن وەزارەت و کەسان و لایەنی دەرەوەی وەزارەت بەکار دەهێنرێن بەپێی مواسەفات و ستاندەری وەزارەت بێت، پێویستە لیژنەی وەرگرتن و هەڵسەنگاندنی کەل وپەل ئەو کەل وپەلانە پەسەند بکات کە لەتۆڕەکانی ووزەی کارەبادا بەکار دەهێنرێن.

ماددەی (٢٩):-

لەکاتی ئاشکرابوونی راکێشانی کارەبا لەلایەن هەر کەسێك بۆ هەر پۆلێك بەبێ ئاگاداری فەرمانگەکانی کارەبا و بەستانی کارەبا بەبێ کردنەوەی هاوبەش و بەستانی پێوەر ئەوا لایەنی پەیوەندار مافی ئەوەی هەیە کەوا کارەباکەی ببرێت و دەست بەسەر سەرجەم کەل و پەلی بەکار هاتوودا بگرێت و بەخاوەنەکەی نادرێتەوە تا ئەو کاتەی فەرمانگە پەیوەندارەکان سەرجەم پێبژاری سەرپێچیەکانی لەسەر ئەژمار دەکەن بەپێی (خالی سێیەم لە ماددەی ٢٠) وە بەلێن نامەی لێ وەربگیرێت سەبارەت بە لادانی سەرجەم ڕێکارەکانی بەستانی کارەباکەی و بە نایاسایی بەستانی کارەبا دووبارەنەکاتەوە .

بەشی سێیەم
ڕێنمایی پێدانی ووزەی کارەبا / ڤۆلتیەی نزم

ماددەی (٣٠):-

هاوبەشی پرۆژەی تایبەت سەرجەم خەرجییەکان دەگرێتە ئەستۆی خۆی بۆگەیاندنی هێڵی کارەبای نوێ لەو ناوچانەی کە پێشتر ووزەی کارەبای دراوەتێ بەمەرجێك درێژی هێڵەکە لە (٧٠٠) مەتر تێپەڕ نەکات لە گۆڕەرە وە یان بەڕەچاوکردنی رێژەی دابەزینی ڤۆڵتیە بۆ هەر جیابوونەوەیەك و بە ڕەچاوکردنی باری گۆڕەر بەمەرجێك درێژی کێبڵی هاوبەش لە (٣٠) مەتر زیاتر نەبێت و پێویستە هاوبەش بۆردی پێوەر لەو سنوورە دابنێت.

ماددەی (٣١):-

کاتێك خاوەن شوێنێك داوای گەیاندنی ووزەی کارەبا دەکات و شوێنەکەی لە (٧٠٠) مەتر دوورترە لە گۆڕەرەکەوە، پێوستە تۆڕی **(11kv)** یان **(33kv)** دابنرێت، هەروەها دانانی گۆڕەرێکی دیکە لە ناوەندی لۆدە نوێیەکە، بەمەبەستی پێدانی ووزەی کارەبا فەرمانگە نۆڕینی شوێنەکە و ڕێکخستی نەخشە و دەرخستەی تایبەت ئەنجام دەدات بە مەبەستی گەیاندنی ووزەی کارەبا، لەگەڵ ڕەچاوکردنی لۆدە تازەکان کە نابێت لە توانای دیاریکراوی گورەڕەکە یان سەرچاوەی وزە کارەباییەکە زیاتربێت، وە نابێت دابەزینی ڤۆلتییە لە سنووری رێپێدراو زیاتربێت کە دیاریکراوە لە برگەکانی (١، ٢، ٣) لە ماددەی دووەم. لەکاتی دابەزینی ڤۆڵتییە لەبڕی ڕێپێدراو و زیادبوونی توانای دیاریکراوی سەرچاوەکە یا گۆڕەرەکە ئەوە پرۆسەی گەیاندنی ووزەی کارەبا بۆ ئەو شوێنە دوادەخرێت، تاکاتی دابینکردنی سەرچاوەی گونجاو یان گۆڕەر، ئەنجامدانی نۆڕین بەرامبەر نرخێك دەبێت کە لە برگەی (١)ی خشتەی ژمارە(١)دا هاتووە.

ماددەی (٣٢):-

کاتێك لایەنێك داوا لە فەرمانگە دەكات بە دامەزراندنی تۆڕێکی نوێی کارەبا تێچووی گشت کارەکە (کەرەستە + کرێی کار) لە ئەستۆی سوودمەند دەبێت بەپێی دەرخستەو هەژمارکردنی سەرجەم تێچووەکانی تایبەت بەم کارە لەلایەن فەرمانگە بەڕەچاوکردنی ئەو نرخانەی کە بەشێوەی دەوری لەوەزارەتەوە دەردەچێت.

ماددەی (٣٣):-

خەرجی کڕینی پێوەر و کێبڵ و سیرکێت بریکەر و پێوەلکاوەکانی لە ئەستۆی هاوبەش دەبێت لەگەڵ سێرکتی سنووردارکردنی ووزە بەپێی ڕێنماییەکانی فەرمانگە.

ماددەی (٣٤):-

ڕێو شوێنی بەکارهێنانی مۆتۆڕ:

١- نابێت ئەو مۆتۆڕانەی تواناکانیان لە **(2.25kW)** زیاترە بەکاربێت لە سەرچاوەی سینگل فەیس واتە **(240V)** ، بەڵکو پێویستە سەرچاوەی ووزەی سێ فەیس و ڤوڵتییەی **(416V)** بەکار بێت.

٢- نابێت تەزووی دەستپێکی ئیشپێکردنی مۆتۆڕ **(starting current)** لەم بڕانەی خوارەوە زیاتر بێت:

أ- پێویست ناکات تەزووی دەستپێکی ئیشپێکردنی مۆتـۆڕ **(starting current)** سـنووردار بکرێـت بـۆ ئەو مۆتۆڕانەی کە توانایان لە**(3kW)** کەمترە.

ب- (٢× تەزووی کارکردن بۆ ئەو مۆتۆڕانەی توانایان لە ٣ تا ١٠ کیلۆ واتە).

ج- (١،٥× تەزووی کارکردن بۆ ئەو مۆتۆڕانەی توانایان لە ١٠ تا ٢٠ کیلۆ واتە).

د- (١،٤× تەزووی کارکردن بۆ ئەو مۆتۆڕانەی توانایان لە ٢٠ کیلۆ وات زیاترە).

٣- بەکارهێنانی ئامێرەکانی دەستپێك و پارێزگاری خۆیی بۆ ئەو مۆتۆرانەی کە توانایان لە **(kW2.25)** زیاترە، بۆ بـەدەسـت هێنـانی ئـەو تـەوژمانـەی کـە لـە خـاڵی (٢)سـەرەوە ئامـاژەیـان پێـدراوە یـان بەکارهێنانی هەر بریتێکی (بدیل) دیکە.

ماددەی (٣٥):-

ئەگەر هاوکۆڵکەی توانا **(Power Factor)**ی ئامێرەکانی هاوبەشەکە کەمتر بێت لەو ئاستەی فەرمانگە دیاری کردووە (٠،٩)، پێویستە فەرمانگە ئامێری پێویست بۆ بەرزکردنەوەی هاوکۆلکەی توانا بۆ ئاستی پێویست دابین بکات و نرخی هەموو ئامێرو کرێی کار لە هاوبەش وەربگیرێت جگە لە پۆلی ماڵان (ئەوانەی گۆڕەری تایبەتیان نییە). یان لەلایەن سوودمەندەوە دابین بکرێت بەپێی مواسەفاتی ڕێپێدراوی وەزارەت.

بەشی چوارەم

ڕێنمایی پێدانی ووزەی کارەبا / ڤۆڵتییەی ناوەند وبەرز

ماددەی (٣٦):-

تێچووی ڕاکێشانی ووزەی کارەبا و وێستگەی مۆبایل و کویسك و گۆڕەڕو سوورپڕ (سێرکت بریکەر) و پێوەر بۆ هاوبەشی بازرگانی و پیشەسازی و کشتوکاڵی و حکوومی و گەشتوگوزاری لە ئەستۆی سوودمەند دەبێت.

ماددەی (٣٧):-

هاوبەش بەرپرسە لە جێبەجێکردن و بەستنی تۆڕی کارەبای ناوخۆ تا سێرکت برێکەری ڤۆڵتییەی نزمی گۆڕەر، پێویستە هاوبەش سێرکت برێکەری ڤۆڵتییەی نزم دابین بکات کە لەڕووی تەکنیکیەوە گونجاو بێت و دادەمەزرێت دوای نۆڕین بەرامبەر بە بڕێك پارە کە پێشەکی وەردەگیرێت بە پێی خشتەی ژمارە(١)، پێویستە هاوبەش سێرکت برێکەر لە دەرەوەی ژووری وێستگە ناوەندییەکە دابمەزرێنێت، بە دووریەکی گونجاو کە لە (١٥م) زیاتر نەبێت، هەروەها دانانی ئامێری پارێزگاری لە سەر هەر سێ فەیسەکە بەمەبەستی ڕێگاگرتن لە لۆدی زیاد و شۆرت (**short circuit**) کە توانای بەرگری هەبێت تا (١٢٠%)ی لۆدی ئاسایی.

ماددەی (٣٨):-

هەر کاتێك پێویست بوو ئامێری زیاد دابنرێت بۆ تۆڕەکانی کارەبا بۆ بەرژەوەندی گشتی وەك زیادکردنی (سووربڕ یان کێبلی نوێ)، بڕی تێچووی ئەو ئامێرانەو کرێی بەستنەکە لە هاوبەش وەرناگیرێت، بەڵام ئەگەر زیادکردنی ئەو کەرەستانە لەسەر داواکاریی هاوبەش بوو ئەوە پارەی تێچوو و کرێی بەستنەکەی لێ وەردەگیرێت دوای رەزامەندی فەرمانگە.

ماددەی (٣٩):-

ئەگەر باڵەخانەی نیشتەجێبوون دروست بکرێت لە لایەن میری یان کەرتی تایبەت و بدرێت بە هاوبەشان ، ئەوا سەرجەم خەرجی گەیاندنی ووزەی کارەبا (کەرەستە + کرێی کار) لە چوارچێوەی پرۆژەکەدا دەکەوێتە ئەستۆی ئەو لایەنەی کە باڵەخانەکە دروست دەکات یان خاوەنداریەتی دەکات.

ماددەی (٤٠):-

ئەگەر زیاتر لە سێ هاوبەش لە یەك بینا (پێکهاتە) بوون ، پێویستە خاوەنی موڵکەکە (مالك العقار) سەرجەم ئامێرەکانی پاڵەپەستۆی نزم دابین بکات ، هەروەها دابینکردنی (سێرکت برێکەر و بازباڕو بۆردی دابەشکردنی سەرەکی)، پێویستە بۆردی پێوەرەکان لە دەروازەی بیناکە بێ ، بەڵام ئەگەر نەتوانرا پێوەرەکان لە سەرەتای چوونە ژوورەوەی بیناکە دابنرێت ، ئەوە پێویستە بۆردی دابەشکردن دابین بکات بۆسەرجەم نهۆمەکانی بیناکە بەپێی مواسەفاتی تایبەت کە فەرمانگە دیاری دەکات ئەمەش بەپێی ڕێنماییەکان دەبێت.

ماددەی (٤١):-

ئەوشوێن و بینایانەی کە سیستەمی ساردی وگەرمی ناوەندی (مەرکەزی) و ئەسانسێر و (مصعد) وپەمپی ئاویان هەبێت ، مەرجە بۆردی دابەشکردنی سەربەخۆ دابنرێت بۆ ئەو ئامێرانە، بەمەبەستی دانانی پێوەری سەربەخۆ، یەکەی بەکارهاتوو لەو پێوەرانەدا هەمان مامەڵەی پۆلی پێکهاتەکەی لەگەل دەکرێت واتە ئەگەر ماڵان بوو وەك ماڵان یان بازرگانی بوو وەك بازرگانی ئەژمار دەکرێت وەبۆ ئەوانەی تێکەڵن لەنێوان ماڵان و بازرگانی بە بازرگانی ئەژمار دەکرێن.

ماددەی (٤٢):-

ئەگەر پۆلی هاوبەشی شوێنێك گۆڕدرا، دووبارە پۆلینی هاوبەشی بۆ دەکرێتەوە بەپێی ئەم ڕێنماییە وگشت خەرجیەکان لەئەستۆی هاوبەش (خاوەن شوێن) دەبێت و هاوبەش بەرپرس دەبێت لەئاگادارنەکردنەوەی لایەنە پەیوەندیدارەکان بەم گۆڕینە .

ماددەی (٤٣):-

پێویستە هاوبەش (خاوەن شوێن) ئاگاداری فەرمانگە بکاتەوە لە کاتی گۆڕینی خاوەنداریێتی پێکهاتەکە (المرفق) لە کەسێک بۆ کەسێکی دیکە یان لەکاتی گۆڕینی پۆلی هاوبەشیەکە راستەوخۆ دوای جێبەجێ کردنی گواستنەوە یا گۆڕینەکە بەپێچەوانەوە خاوەنی نوێی پێکهاتەکە لە هەموو کارێکی یاسایی بەرپرس دەبێت.

ماددەی (٤٤):-

لەکاتی بەکارهێنانی بەشێك لە باڵەخانەیەکی کەرتی تایبەت لەلایەن فەرمانگەیەکی میرییەوە، پێویستە ئەو بەشەی کە فەرمانگەکەی تێدایە هاوبەشیەکەی جیا بکرێتەوە و وەك پۆلی میری مامەڵەی لەگەڵدا بکرێت بە پێچەوانەشەوە، واتە جیاکردنەوەی ئەو بەشە لە هاوبەشەکانی دیکەی باڵەخانەکە.

ماددەی (٤٥):-

سەبارەت بەو باڵاخانانەی چەند فەرمانگەیەکی میری تێدایە و ناکرێت تۆڕی کارەباکەی جیابکرێتەوە ، کرێیەکە لەلایەن خاوەن باڵەخانەکە دابین دەکرێت و ئەویش لەگەڵ هاوبەشەکان پاکتاوی دەکات بەپێی پۆلی میری .

ماددەی (٤٦):-

ئەگەر هاوکۆلکەی توانا (**Power Factor**)ی ئامێرەکانی هاوبەشەکە کەمتر بێت لەو ئاستەی فەرمانگە دیاری کردووە بە (٠,٩)، پێویستە فەرمانگە ئامێری پێویست بۆ بەرزکردنەوەی هاوکۆلکەی توانا بۆ ئاستی پێویست دابین بکات، نرخی هەموو ئامێر و کرێی کار لە ئەستۆی هاوبەش دەبێت.

ماددەی (٤٧):-

ئەگەر فەرمانگە هاوبەشی نوێی لەسەر گۆڕەرێك دانا کە پێشتر بەکرێ درابوو بە هاوبەشێکی تر ئەوە بڕی بەکرێ گرتنی ئامێرەکان دابەشی سەر هاوبەشەکان دەکرێت بەیەکسانی ، بەڵام ئەگەر ژمارەی هاوبەشەکانی سەر گۆرەرەکە لە (٣) هاوبەش یان زیاتر بوو ئەوە کرێ وەرناگیرێت و ئەو گۆڕەڕە بە بەرژەوەندی گشتی ئەژمار دەکرێت .

ماددەی (٤٨):-

١- پرۆژەكانی دەستەی وەبەرهێنان بەپێی یاساو رێنمایەكانی پێدانی ووزەی كارەبا مامەڵەیان لەگەڵدا دەكرێت.

٢- گوژمەی تێچووی گەیاندنی ووزەی كارەبا بۆ پڕۆژەكانی نیشتەجێبوونی (مساطحه) و (موڵك) لەئەستۆی خاوەن پڕۆژە دەبێت

٣- گوژمەی تێچووی گەیاندنی ووزەی كارەبا بۆ پڕۆژەكانی (بازرگانی ،پیشەسازی، كشتوكاڵی) لەئەستۆی خاوەن پڕۆژە دەبێت.

٤- كۆمەڵگە نیشتەجێبونەكانی وەبەرهێنان یان (موڵك) یان (مساطحه) چاكردنەوەی تۆڕی كارەبای ناوخۆی كۆمەڵگەكە دەكەوێتە ئەستۆی فەرمانگەی كارەبا لەوكاتەوە كەدیاری كراوە بەگوێرەی گرێبەستی نێوان خاوەن خانووەكان و وەبەرهێنەر یان خاوەن موڵك یان مساطحه یاخود بەگوێرەی گرێبەستی نێوان وەبەرهێنان و وەبەرهێنەر بە مەرجێك تۆری ناوخۆی پڕۆژەكە و هێڵی سەرەكی گەیاندنی كارەبا بۆ پڕۆكە بە ئاگاداری و سەرپەرشتیاری فەرمانگەی كارەبای پەیوەندیدار ئەنجام درابێت وە پەسەندكرابێت وە لەلایەن فەرمانگەی كارەباوە گواستنەوەی مولكیەتی تۆڕەكەی بۆ سەر فەرمانگەی كارەبا كرابێت دوای داواكاری لەلایەن خاوەن پڕۆژەكە بە دەست بەرداربوونی لە پڕۆژەكە وەهەروەها سەرجەم پێكهاتەكانی پرۆژەكە بەتەواوی كارەبایان پێدرابێت و ماوەی زیاتر لە ساڵێكی بەسەردا تێپەر بووبێت.

بەشی پێنجەم

رێنمایی پێدانی ووزەی كارەبا بە شێوەی كاتی

دوای پێشكەشكردنی داواكاری بە بەڵگەنامەی باوەڕ پێكراو بەم شێوەیەی خوارەوە دەبێت:

ماددەی (٤٩):-

بۆ جێگە و دامەزراوە كاتییەكان :

١- پێشكەشكردنی فۆرمی داواكاریی پێدانی ووزەی كارەبا، كە نووسراوی پشتگیری و رەزامەندیی لایەنی پەیوەندیداری هاوپێچ بێت.

٢- دابینكردنی جێگەی گونجاو بۆ پێوەرو سێركت بریكەر، لە شوێنێك كە فەرمانگە دیاری دەكات بەڕەچاوكردنی مەرجی سەلامەتی و خۆپاراستنی پیشەیی و مەرجی تەكنیكی.

٣- لە كاتی دانان ولابردنی كارەبای هاوبەشی كاتی سەرجەم خەرجی كەرەستە و كرێی كار دەكەوێتە ئەستۆی هاوبەشەكە.

ماددەی (٥٠):-

پێدانی ووزەی کارەبای کاتی بە بیناو دامەزراوە کان لەقۆناغی جێبەجێکردن: ووزەی کارەبا بەڤۆڵتیەی نزم (تا ٣٠ کیلۆ وات) و ناوەند بەشێوەی کاتی دەدرێت بەو پڕۆژانەی کە لە قۆناغی جێبەجێکردندان لەکاتی پێویست وە بەڕەزامەندی فەرمانگە بەڕەچاوکردنی ئەم خاڵانەی خوارەوە:

١- پێشکەشکردنی فۆرمی تایبەت بە پێدانی ووزەی کارەبا کە مۆڵەتی بیناکە یان ڕێپێدانی فەرمی هەبێت یانی دامەزراوەکە ڕێپێدانی فەرمی هەبێت یان پشتگیری شارەوانی یان لایەنی پەیوەندیدار مۆڵەتی پێ دابێت.

٢- لەلایەن فەرمانگەوە نۆڕینی بۆ دەکرێت، بەمەبەستی ئاگاداربوون لە بەردەوامی هەبوونی ووزەی کارەبای کاتی لە شوێنەکە، کات و بەرواری نۆڕین لەلایەن فەرمانگەوە دیاری دەکرێت و ئەژمارکردنی یەکەی بەکارهاتوو ووزەی کارەباکەی لەسەر بنچینەی هاوبەشی لە جۆری ڤۆڵتیەتییەی نزمەوە بەپێی پۆلی هاوبەشیەکەی دەبێت

٣- هاوبەشەکە سەرجەم خەرجی تیچووی (کەرەستەو کرێی کار) لەکاتی گەیاندنی تەزووی کارەبای کاتی و لابردنی بۆ پرۆژەکەی لەئەستۆ دەبێت.

٤- لە کاتی پێدانی کارەبا بەشێوەی کاتی پێویستە بەڵێن نامە لە داواکار وەربگیرێت بۆ ماوەی تەواوکردنی پڕۆژەکە وە لە ماوەی هەر (٦) مانگ جارێك داوای دووبارە پێدانەوەی کارەبا بکاتەوە.

بەشی شەشەم

ڕێکارە گشتییەکان (الاحکام العامة)

ماددەی (٥١):-

هاوبەش بۆی هەیە داواکاریەك پێشکەش بکات بەمەبەستی خوێندنەوەی پێوەرەکەی لەدوای دەوامی فەرمی بەرامبەر بە کرێیەکی دیاریکراو بۆ هەر خوێندنەوەیەك، وەك لەخشتەی ژمارە (١) ی هاوپێچ.

ماددەی (٥٢):-

کارەبا نادرێت بەوانەی سەرپێچیان کردۆتە سەر زەوی میری تەنها دوای چارەسەری کێشەی سەرپێچی یەکە بەپێی نووسراوێکی فەرمی لە لایەن شارەوانی یان یەکەی ئیداریی تایبەتیمەند کە پشتگیریان بکات بە پێدانی تەزووی کارەبا.

ماددەی (٥٣):-

هێلی کارەبا سنووری ئاسۆیی (المحرمات الأفقیة) هەیە و کەمترین ڕێپێدانی نزیکبونەوة لێی (سماحات دنیا) هەیە بەپێی ڤۆلتیەی هێلەکە وە لەسەر هاووڵاتیان پێویستە ڕەچاوی ئەم سنوورە (محرمات)ە بکەن بەپێی هاتوو لە خشتەی ژمارە(٤) ی هاوپێچ لەم ڕێنماییە، بەپێچەوانەوە فەرمانگە هیچ بەرپرسیارەتیەك لەئەستۆ ناگرێت. لەکاتی بەزاندنی ئەم سنوورانە لەلایەن هاووڵاتیانەوە و هیچ مافێکیان نیە داوای قەرەبوو بکەنەوە لەو زەرەرو زیانە مادی و مرۆییەی کە پێیان دەگات بەپێچەوانەوە وەزارەت بۆی هەیە داوای یاساییان لەسەر تۆمار بکات و داوای قەرەبووی زیانەکان بکات.

ماددەی (٥٤):-

پێدانی کارەبا شەرعیەت نادات بە پرۆژە یان موڵك وە تەنها لەپێناو ڕێگرتن لـە زیـادە ڕەوی و دزینـی کارەبا و بەفیڕۆچونی کارەبا دەبێت.

ماددەی (٥٥):-

سەبارەت بە ڕووداوەکانە ئاگرکەوتنەوە لە ماڵان وشوێنە بازرگانی یەکان لێپرسراویەتی فـەرمانگەی کارەبا تا ئاستی پێوەری کارەبایە و لێکۆڵینەوە لە ڕووداوەکە دەکرێت لە ڕێگای لێژنەیەکی تایبەتمەند بۆ دیاریکردنی هۆکارەکانی ئاگرکەوتنەوە.

ماددەی (٥٦):-

نرخەکانی کەل و پەلی تۆڕی کارەبا دەنرخێنرێن بەپێی ئەو نرخانەی کە لە لایەن وەزارەتـی کارەبـاوە دەردەکرێت.

ماددەی (٥٧):-

تەزووی کارەبا دەبڕدرێت لەسەر ئەوانەی کە سەرپێچی لە ڕێنماییەکانی باش بـەکارهێنـانی تـەزووی کارەبـا دەکـەن کـە وەزارەت دیـاری دەکـات بـۆ مـاوەی سێ ڕۆژ سـەربـاری وەرگرتنـی کرێـی بـڕین و گەڕانەوەو زیانەکانی کە بەر تۆڕەکە دەکەوێت

ماددەی (٥٨):-

ڕێنمایی ژمـارە (١)ی سـاڵی ٢٠١٨ لـەکار دەخرێـت و ئـەم ڕێنماییـە شـوێنی دەگرێتـەوە وەکـار بـەهـیچ ڕێنماییەکی تر ناکرێت کە ناکۆك بێت لەگەڵ ئەم ڕێنماییە.

ماددەی (٥٩) :-

ئەم ڕێنماییانە جێبەجێ دەکرێت لە هەرێمی کوردستان لـەدوای (١٠) ڕۆژ لـە ڕۆژی بڵاوکردنـەوەی لـە ڕۆژنامەی (وەقایعی کوردستان).

ئەندازیار
كمال محمد صالح
وەزیری کارەبا

پاشکۆی ژمارە (١)

یەکەم: هاوبەشانی ماڵان و بازرگانی لە ناو سنووری شارەوانییەکان .

١- پێشکەش کردنی ئەم بەڵگەنامانەی خوارەوە:

أ. پێشکەشکردنی فۆرمی پێدانی ووزەی کارەبا

ب. نووسراوی پشتگیری لە باجی خانووبەرە کە ژمارەی پارچە زەویەکە لـەسـەر دیـاری کرابێـت یـان نووسراوی پشتگیری شارەوانـی دیـاریکراو یـان مۆڵـەتـی دروسـتکردنی بینـا وە پێشـکەشکردنی نەخشەی بینا کە تیایدا شوێنی پێوەرو گۆڕەر دیاری کرابێت.

ت. پسوولەی کارەبای پێکهاتەیەکی دراوسێی (ئەگەر هەبوو)
٢- پێدانی پارەی کرێی نۆڕین بەپێی بڕگەی(١)ی خشتەی ژمارە(١).
٣- نۆڕین لە لایەن فەرمانگە بۆ دیاریکردنی ژمارەی بلۆك و ژمارەی ئەژمار(رقم الحساب) وە پێویستییەکانی گەیاندنی ووزەی کارەبا.
٤- دانی کرێی بەستن وپێداویستیەکانی جێبەجێکردنی گەیاندنی ووزەی کارەبا.
٥- تەواوکردنی گەیاندن و پێدانی ووزەی کارەبا

دووەم: هاوبەشانی ماڵان و بازرگانی دەرەوەی سنووری شارەوانی (قەزاو ناحیەو کۆمەڵگاکان و گوندەکان) بە ڤۆڵتیەی **(11KV, 0.4 KV):**
١- پێشکەش کردنی ئەم بەڵگەنامانەی خوارەوە:
أ. پێشکەشکردنی فۆرمی پێدانی ووزەی کارەبا.
ب. نوسراوێکی پشتگیری لە سەرۆکی یەکەی کارگێڕی (الوحدة الادارية) ناوچەکە.
٢- جێبەجێکردنی بڕگەکانی (٣ ، ٤ ، ٥) لەخاڵی (یەکەم)ی پاشکۆی ژمارە (١)

سێیەم: پەمپی کشتوکاڵی:
١- پێشکەش کردنی ئەم بەڵگەنامانەی خوارەوە:
أ. پێشکەشکردنی فۆرمی پێدانی ووزەی کارەبا.
ب. پێشکەشکردنی مۆڵەتی لایەنی پەیوەندیدار (وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو لەگەڵ پێشکەش کردنی مۆڵەتی فەرمانگەی ئاوی ژێر زەوی) یان نووسراوی پشتگیری لە ب.گشتی کشتوکاڵی پارێزگا.
ج. بەڵێننامە بدات بە نەگۆڕینی پەمپی کشتوکاڵی بە دانەیەکی تری توانای گەورەتر تەنها دوای ئاگادارکردنەوەی فەرمانگەو وەرگرتنی رەزامەندی نووسراو لە لایەنە یەیوەندیدارەکان
٢- جێبەجێکردنی بڕگەکانی (٣ ، ٤ ، ٥) تایبەت بە پەمپی کشتوکاڵی لەخاڵی (١)ی پاشکۆی ژمارە (١).
٣- دانانی پێوەری پاڵەپەستۆ نزم و پێدانی کارەبا

چوارەم: وەرشەکانی کار لەناوەوە یان لە دەرەوەی سنووری شارەوانی (قەزاو ناحیەو کۆمەڵگاکان و گوندەکان):
پێشکەش کردنی ئەم بەڵگەنامانەی خوارەوە:
١- فۆرمی پێدانی ووزەی کارەبا.
٢- مۆڵەتی بینای کارپێکرا و یان نووسراوی پشتگیری لە فەرمانگە پەیوەندیدارەکان لە سنووری شارەوانییەکان یان نوسراوی رەزامەندی لایەنی یەکەی کارگێڕی بۆ دەرەوەی سنووری شارەوانییەکان وە پێشکەشکردنی نەخشەی بینا کە تیایدا شوێنی پێوەرو گۆڕەر دیاری کرابێت.

٣-پسوولەی کارەبای پێکهاتەیەکی دراوسێی (ئەگەر هەبوو).
٤-ئەنجامدانی نۆڕینی لایەنی تەکنیکی بۆ دیاری کردنی پێویستییەکانە گەیاندنی کارەبا.
٥-دانی کرێی نۆڕین بەپێی خشتەی ژمارە (١).
٦-خەمڵاندنی پێداویستیەکانی گەیاندنی ووزەی کارەبا لەلایەن فەرمانگەوە.
٧-دانی کرێی بەستن و جێبەجێکردنی کارەکە.
٨-بەستنی پێوەرو گەیاندنی ووزەی کارەبا.

پێنجەم: پەمپی کشتوکاڵی ڤۆڵتییەی ناوەند و بەرز (الجهد المتوسط والعالي).
١- پێشکەش کردنی ئەم بەڵگەنامانەی خوارەوە.
أ. فۆرمی پێدانی ووزەی کارەبا.
ب. مۆڵەتی پەمپی کشتوکاڵی یان نووسراوی پشتگیری لە ب.گشتی کشتوکاڵی پارێزگا.
٢- دامەزراندنی وێستگەی دابەشکردن (محطة التوزیع).
٣- دانانی پێوەرو گەیاندنی تەزووی کارەبا.
٤- بڕگەکانی تر هەروەکو لە سێیەم سەرەوە کە تایبەتە بە پەمپی کشتوکاڵی.

شەشەم: مەرجە پۆلەکانی کشتوکاڵی کە لە خاڵەکانی (سێیەم و پێنجەم) ئامـاژەیـان پـێ نـەدراوە بـەم شێوەیە دەبێت .
١- پێشکەش کردنی ئەم بەڵگەنامانەی خوارەوە.
٢- پێشکەشکردنی مۆڵەتی لایەنی پەیوەندیدارو (یان نووسراوی پشتگیری لە ب.گشتی کشتوکاڵی پارێزگای پەیوەندیدار).

حەوتەم: کارگەکان بەهەموو جۆرەکانیەوە لە سنووری شارەوانی (ڤۆڵتییەی بەرز و نزم):
١- پێشکەش کردنی ئەم بەڵگەنامەی خوارەوە:
أ. فۆڕمی پێدانی ووزەی کارەبا.
ب.مۆڵەتی بینای کارگەی یان نووسراوی پشتگیری بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەرەپێدانی پیشەسازی یان دەستەی وەبەرهێنان لەگەڵ فەرمانگەی ژینگەی پەیوەندیدار و نەخشەی پەسەندکراو کەتیایدا شوێنی گۆڕەڕ و پێوەر دیاریکراو
٢- بڕگەکانی تر هەروەك لە پێنجەم سەرەوەدا هاتووە.

هەشتەم: کارگەکان بەسەرجەم جۆرەکانیەوە لە دەرەوەی سنووری شارەوانی (ڤۆڵتیەی نزم وناوەند و بەرز):
١- پێشکەش کردنی ئەم بەڵگەنامانەی خوارەوە:
أ. فۆڕمی پێدانی ووزەی کارەبا.

ب. مۆڵەتی بینای کارگەی لەگەڵ نوسراوی پشتگیری بەڕێوەبەرایەتی گشتی پەرەپێدانی پیشەسازی یان دەستەی وەبەرهێنان لەگەڵ فەرمانگەی ژینگەی پەیوەندیدار و نەخشەی پەسندکراو کەتیایدا شوێنی گۆرەر و پێوەر دیاریکراو.

٢- بڕگەکانی تر هەروەك لە پێنجەم سەرەوەدا هاتووە.

٣- نووسراوی فەرمی لە لایەنی یەکەی کارگێری ناوچەکە.

٤- بڕگەکانی تریش وەك لەشەشەم سەرەوەدا هاتووە.

نۆیەم: گەشت و گوزار

١- پێشکەش کردنی ئەم بەڵگەنامەی خوارەوە:

أ. فۆرمی پێدانی ووزەی کارەبا.

ب. پشتگیری فەرمی بەڕێوەبەرایەتیە گشتییەکانی گەشت و گوزاری ناوچەکە.

ج. پێشکەش کردنی مۆڵەتی کارکردن لە لایەن لایەنە پەیوەندیدارەکان

٢-بڕگەکانی تری هاتوو لەیەکەم.

پاشکۆی ژمارە (٢)

بۆ خەملاندنی ووزەی کارەبای بەکارهاتووی هاوبەش لەکاتی هەبوونی سەرپێچی یان لەکاتی پێویستی فەرمانگە بەم خەملاندنە ئەوە خەملاندنەکە بەپێی ئامێرە کارەباییە بەکارهاتووەکانی هاوبەش دەبێت بەمەرجێك بەبەراوردکردن لەگەڵ خەرجی ووزەی کارەبای هەمان ماوەی ساڵی ڕابردوو کەمتر نەبێت بەم شێوەیەی خورارەوە .

یەکەم: ئامێرەکانی بەکارهاتوو لەماڵان:

١- روناکی: نیوەی ژمارەی گڵۆپەکان ×١٠ کاتژمێر ×٣٠ وات بۆ رۆژێك (رۆژانە).

٢- ساردکەرەوە (سلاجە و هاوشێوەی): (٢٠٠ وات بەتێکڕای ٧ کاتژمێر رۆژانە .

٣- بەفرگر(مجمدە) : (٣٥٠) وات بەتێکڕای ٧ کاتژمێر رۆژانە .

٤- تەلەفزیون: (٢٠٠) وات بەتێکڕای ١٠ کاتژمێر رۆژانە.

٥- کۆمپیوتەر: (١٠٠) وات بەتێکڕای ٦ کاتژمێر رۆژانە.

٦- جل شۆر کە گەرمکەری تێدا بێت: (٢٥٠٠) وات بەتێکرای ١ کاتژمێر رۆژانە .

٧- جل شۆر بەبێ گەرمکەر: (٢٠٠) وات بەتێکرای ١ کاتژمێر رۆژانە.

٨- ئوتو: (١٠٠٠) وات بەتێکڕای ١ کاتژمێر رۆژانە.

٩- پانکە: (١٠٠) وات بەتێکڕای ٨ کاتژمێر و بۆ ماوەی ٥ مانگ لە ساڵەکەدا.

١٠-١ فێنککەرەوە(مبردە) بچووك: (٢٠٠) وات بەتێکرای ٨ کاتژمێر و بۆ ماوەی ٥ مانگ.

١١-فێنککەرەوە (مبردە) گەورە: (٣٠٠) وات بەتێکڕای ٨ کاتژمێر و بۆ ماوەی ٥ مانگ .

١٢- سەتەلایت: (٦٠) وات بەتێکڕای ١٠ کاتژمێر رۆژانە .

١٣- سپلیت بەپێی لۆدەکەی مامەڵەی لەگەڵ بکرێت بۆ یەکەی بەکارهاتوو.

١٤- سپلیت و ئێرکۆندیشن ٢ تەن : (٣٠٠٠) وات بەتێکڕای ٦ کاتژمێر و بۆ ماوەی ٧ مانگ

١٥-ئێرکۆندیشن ١،٥ تەن : (٢٠٠٠) وات بەتێکڕای ٦ کاتژمێر و بۆ ماوەی ٧ مانگ.

١٦- بۆیلەری گەورەی ئاو: (٣٠٠٠) وات بەتێکڕای ٨ کاتژمێر رۆژانە و بۆ ماوەی ٦ مانگ .

١٧- بۆیلەری بچووکی ئاو : (٢٠٠٠) وات بەتێکڕای ٨ کاتژمێر و بۆ ماوەی ٦ مانگ.

١٨- گەرمکەرەوە (مدفاءة) گەورە : (٢٠٠٠) وات بەتێکڕای ١٢ کاتژمێر و بۆ ماوەی ٤ مانگ .

١٩- گەرمکەرەوە (مدفاءة) بچووك : (١٠٠٠) وات بەتێکڕای ١٢ کاتژمێر و بۆ ماوەی ٤مانگ.

٢٠- ئەو ئامێرە کارەباییانەی ناویان نەهاتووە: ماوەی کارکردن و پارەکەی بەتێکڕای کاتژمێری کارکردنی دیاری دەکرێت و دەخەمڵێنرێت لەلایەن لیژنەی تایبەت.

دووەم: ئەو پێوەرانەی دانراون بۆ پۆلەکانی تر جگە لەماڵان بڕی ووزەی کارەبای بەکارهاتوو دیاری دەکرێت، لە لایەن فەرمانگەی تەکنیکی پەیوەندیدار لە بەڕێوەبەرایەتی دابەشکردنی ووزەی کارەبا خەملاندنەکەی بەپێی توانای ئامێرەکان و بەگوێرەی ڕای لیژنەی هونەری دەبێت .

پاشکۆی ژمارە (٣)

ڕێنمایی جێبەجێکردنی پڕۆژەکانی ووزەی کارەبا لەلایەن وەزارەتەکان و لایەنە پەیوەندیدارەکانی حکومەتی هەرێم.

١- هەر پرۆژەیەك لەلایەن هەر وەزارەتێك یان لایەنێکی دیکە داوا بکرێت، دەبێت بودجەی گەیاندنی ووزەی کارەبای پرۆژەکە لەلایەن سوودمەند دابین بکرێت ، ئەم بودجەیەش بەپێی دەرخستەیەك دەبێت کە لە لایەن فەرمانگەی ووزەی کارەبای پەیوەندیدارەوە ئامادە دەکرێت بەپێی دوانرخی هەموارکراوی وەزارەت.

٢- هەموو ئەو پڕۆژانە لەلایەن وەزارەتەکانی دیکەو لایەنەکانی تری نەبەستراو بە وەزارەت ئەنجام دەدرێن و پێویستیان بە گەیاندنی ووزەی کارەبا یان خزمەتگوزارییەکی دیکەی کارەبا هەبێت وەك (هەڵگرتنەوەی ستوون ، گۆڕینی ڕێرەوی هێڵ یان فیدەر ، گۆڕانکاری بەمەبەستی نوێکردنەوە ، رووناکی ، هتد . .) سەرجەم بودجەی کارەکە لەگەڵ بودجەی گشتی پڕۆژەکە لەئەستۆی سوودمەند دەبێت وەکەرەستە کۆنەکان دەبێتە موڵکی فەرمانگەی کارەبای پەیوەندیدار.

٣- نابێت هیچ لایەنێك بەبێ رەزامەندی وەزارەتی کارەبا هیچ پرۆژەیەکی کارەبایی لەسەر تۆڕی کارەبا جێبەجێ بکات بە پێچەوانەوە بە پێی یاسا مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت.

٤- کاری چاککردن و ئیشپێکردنی کارە کارەباییەکانی پڕۆژەکانی ئەنجامدراو بەپێی ئەم خاڵانەی سەرەوە دەکەوێتە ئەستۆی وەزارەت بەپێی جۆری گرێبەستەکە بەپێی هاتوو لە ماددەی (٤٨) خاڵی ٤ .

پاشکۆی ژمارە (٤)

پێناسەی (پۆل)ە کانی هاوبەشەکان بەپێی چالاکیەکانیان

یەکەم: پۆلی ماڵان.

ئەو هاوبەشانە دەگرێتەوە کە ووزەی کارەبا بەکاردەهێنن و نیشتەجێی ماڵنن لەم جۆرە پێکهاتانەدا:

١- خانووی نیشتەجێبوون لەشار و شارۆچکە و گوندەکان.

٢-باڵەخانەکانی نیشتەجێبوون.

٣-کابینەکان.

نرخی ووزەی کارەبا بۆ ئەو جۆرە بینایانەی سەرەوە بەم جۆرە دەبێت:

١- ئەو بینایانەی کەپێوەری (سینگل فەیس) و (سێ فەیس)یان هەیە، ئەوە بەپێی ئاستەکانی بەکارهێنانی ووزەی کارەبا دەبێت کە بۆ هەر ئاستێك نرخ دیاریکراون.

٢- ئەو بینایانەی کە پێوەریان نیە، نۆرین ئەنجام دەدرێت بۆ شوێنەکە بەمەبەستی خەمڵاندنی بەکارهێنانی ووزە بەپێی ژمارەو جۆری ئامێرە کارەباییەکان کەبەکار دەهێنرێت لەو بینایەدا، تا ئەو کاتەی پێوەری بۆ دادەنرێت.

٣- ئەو کۆمەڵگا نیشتەجێبوونانەی کە یەك پێوەریان هەیە، ئەوە بڕی نرخی یەکەی ووزەی کارەبای تۆمارکراو لەخاوەن پرۆژەکە وەردەگیرێت بەو سیستەمەی کە وەزارەت پەیڕەوی دەکات.

دووەم: پۆلی بازرگانی:

ئەو هاوبەشانە دەگرێتەوە کەتایبەتن بەبەکارهێنانی ووزەی کارەبا بۆ بواری بازرگانی کەرتی تایبەت و کەرتی گشتی بەپێی سروشتی چالاکییەکە، وەك لەخوارەوە هاتووە:

١- نوسینگەی بازرگانییەکانی تاك و کۆ.

٢- چێشتخانە و چایخانە و نانەواخانە وشوێنی فرۆشتنی ساردەمەنی و شیرینی و هاوشێوەکانیان لەشوێنە گشتییەکان.

٣- کۆمەڵە و سەندیکا ناپیشەییەکان.

٤- یاریگا و سینەما و بازاڕ و مۆڵ و نۆرینگە پزیشکیەکان و دەرمانخانەکان.

٥- سایلۆکان و کۆگای ساردکەرەوە (ثلاجات) و کۆگاکانی کەلوپەلە جۆراوجۆرەکان.

٦- نوسینگەکانی خزمەتگوزاری پیشەیی، وەك (نوسینگەکانی خانوبەرە ، پارێزەران , ژمێرکاران ، خزمەتگوزاری ئەندازیاری ، پەڕاوگەکان) ، وە هەروەها نوسینگەی دەرهێنانی سینەمایی و دۆبلاج و هۆڵی شانۆگەری و شوێنی بلیارد و سەرتاشخانە و شوێنی جوانکاری و هاوشێوەکانیان.

٧- بەنزینخانە و گۆڕەپانی فرۆشتنی غاز.

٨- باخچەی ساوایان و قوتابخانە و کۆلێژ و زانکۆ تایبەتەکان و یانەوەرزشییەکان و یانەکانی رۆشنبیری و کۆمەڵایەتی و نەخۆشخانە ئەهلییەکان و کەناڵەکانی رادیۆ و تەلەفزیونە ئەهلییەکان.

٩- وەرشەکانی پلاستیکی و ئاسنگەری و ئەلەمنیۆم.

١٠-کۆمپانیاکانی گەیاندن.

١١-وەهەر بەکارهێنەرێکی تری کارەبا کە لە پۆلەکانی تر ئاماژەی بۆ نەکراوە

سێیەم: پۆلی پیشەسازی:

ئەو هاوبەشانە دەگرێتەوە کەتایبەتن بەبەکارهێنانی ووزەی کارەبا بۆ بواری پیشەسازی، کەسروشتی کاریان بریتییە لەگۆڕینی مادده لەدۆخێکەوە بۆ دۆخێکی تر بەمەرجێك مۆڵەتی لایەنە پەیوەندیدارەکانی وەزارەتی پیشەسازی و بازرگانی یان دەستەی وەبەرهێنانی هەبێت، وەئەم بەکارهێنانە دەگرێتەوە:

١- پیشەسازی بچوك:کەبریتیە لە دروستکردنی شیرینی و بەرهەمە شیرییەکان و خواردنەوەکان و کارگەکانی ئارد وئالیك و پیشەسازی خۆراك و چاپەمەنی و بڵاوکردنەوە و کارگەی ساردەمەنی و قوتوکردن (تعليب) و هاوشێوەکانیان.

٢- پیشەسازی دەرهێنان و گۆڕین:وەك پیشەسازی نەوت و خەڵوز و خشت و چیمەنتۆ و ئاسن و فەرش و جل و بەرگ و پیستەسازی و کەلوپەلی ماڵ و هاوشێوەکانیان. نرخی ئەم جۆرە هاوبەشانە پەیوەستە بە ئاستی ڤۆلتیەی بەکارهاتوو (400KV, 132KV, 33KV, 11KV , 0.4KV)

چوارەم: پۆلی کشتوکاڵ:

١- ئەو هاوبەشانە دەگرێتەوە کەتایبەتن بەبەکارهێنانی ووزەی کارەبا بۆ بواری کشتوکاڵ و ڕاوکردن وەك (کێڵگەکان، بێستانەکان، ترومپای کشتوکاڵی، سەنتەرەکانی راو، کێڵگەکانی بەخێوکردنی پەلەوەر و ئاژەڵە جیاوازەکان و حەوزی ماسی و شەتڵگە) و هاوشێوەی ئەم چالاکییانە بەمەرجێك مۆڵەتی لایەنە پەیوەندیدارەکانی وەزارەتی کشتوکاڵ و سەرچاوەکانی ئاو هەبێت.

٢- کۆگاکانی سارد کەرەوە ئەوانەی کە بۆ هەلگرتنی بەرهەمی بەروبومی کشتوکاڵی ناوخۆی هەرێمی کوردستان بەکار دێت بەمەبەستی پاڵپشتی کردنی جوتیارانی کوردستان بەمەرجێک پالپشتی وەزارەتی کشتوکاڵیان هەبێت و چاودێری بکرێن .

پێنجەم: پۆلی میری:

هاوبەشەکانی دام و دەزگا حکومیەکان دەگرێتەوە کە تایبەتن بەبەکارهێنانی ووزەی کارەبا بۆ فەرمانگە میریەکان و بینایەی وەزارەتەکان فەرمانگە نەبەستراوەکان بەوەزارەتەکان و کونسوڵگەرییەکان و بەشە ناوخۆییە میریەکانی قوتابیان و نەخۆشخانە میرییەکان وشوێنەکانی پەرستن، قوتابخانەکان، وەهەروەها سەندیکاو رێکخراوەکانی کۆمەڵگای مەدەنی, بارەگای حیزبەکان و دام و دەزگاکانیان کە مۆڵەتی فەرمیان هەیە لە حکومەتی هەرێمی کوردستان.

خشتەکان

خشتەی ژمارە (١)

کرێی نۆڕین و بەستانی پێوەر و خزمەتگوزاری پێشکەشکراو بە هاوبەش:

١- نرخی کرێی نۆڕین

کرێی نۆڕین	
کرێی (دینار)	چالاکی
٥،٠٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری لە سنووری شارەوانییەکان
١٠،٠٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری لە سنووری دەرەوەی شارەوانییەکان
٣٠،٠٠٠	پۆلی کشتوکاڵی پ.ن
٢٠،٠٠٠	پۆلی پیشەسازی پ.ن
٥٠،٠٠٠	بۆ هەموو پۆلێك کە پ.ب بێت

٢- نرخی کرێی بەستن

کرێی بەستن	
کرێ (دینار)	چالاکی
١٠،٠٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سینگل فەیس
٢٠،٠٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سێ فەیس.
٢٥،٠٠٠	پۆلی کشتوکاڵی و پیشەسازی ڤۆڵتیەی نزم.
٤٠،٠٠٠	بۆ هەر پۆلێك کە پ.ب.بێت

٣-نرخی برین یان گەڕاندنەوەی ووزەی کارەبا

کرێی برین یان گەڕاندنەوەی ووزەی کارەبا	
کرێ (دینار)	چالاکی
٥،٠٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سینگل فەیس
٧،٥٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سێ فەیس.
١٠،٠٠٠	پۆلی کشتوکاڵی و پیشەسازی ڤۆڵتیەی نزم.
٢٥،٠٠٠	بۆ سەرجەم جۆرەکانی ڤۆڵتیەی بەرز.

تێبینی: ئەگەر هاووڵاتی ئامادە نەبوو پارەی ووزەی کارەبا بدات فەرمانگە لیستی بڕینی ووزەی کارەباکەی بۆ دەردەکات بەپێی بڕ و ماوەی نەدانی قەرزەکە. وە دوای دانی ئەم پارەیە لەلایەن هاوبەش ئەوە کرێی بڕین و گەڕاندنەوەی ووزەی کارەباکەی لێ وەردەگیرێت بەپێی خاڵی (٣) خشتەی ژمارە(١) ئینجا ووزەکەی بۆ دەگەڕێنرێتەوە.

٤- نرخی کرێی گۆڕینی پێوەر(نرخی پێوەر لەسەر هاوبەشە کاتێك فەرمانگە دابینی بکات)

کرێی گۆڕینی پێوەر	
کرێ (دینار)	چالاکی
٨،٠٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سینگل فەیس
١٥،٠٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سێ فەیس.
٢٠،٠٠٠	پۆلی کشتوکاڵی و پیشەسازی ڤۆڵتیەی نزم.
٣٠،٠٠٠	بۆ سەرجەم جۆرەکانی ڤۆڵتیەی بەرز.

٥- نرخی کرێی گۆرینی شوێنی پێوەر

کرێی گۆرینی شوێنی پێوەر	
کرێ (دینار)	چالاکی
١٠،٠٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سینگل فەیس
٢٠،٠٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سێ فەیس.
٢٥،٠٠٠	پۆلی کشتوکاڵی و پیشەسازی ڤۆلتیەی نزم.
٣٥،٠٠٠	بۆ سەرجەم جۆرەکانی ڤۆلتیەی بەرز.

٦- نرخی کرێی مۆرکردنەوەی پێوەر

کرێی مۆرکردنەوەی پێوەر	
کرێ (دینار)	چالاکی
٥،٠٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سینگل فەیس
١٠،٠٠٠	پۆلی ماڵ و بازرگانی و میری سێ فەیس.
١٥،٠٠٠	پۆلی کشتوکاڵی و پیشەسازی ڤۆڵتیەی نزم.
٢٥،٠٠٠	بۆ سەرجەم جۆرەکانی ڤۆڵتیەی بەرز.

٧- نرخی کرێی گۆڕینی ناوی هاوبەش

کرێی گۆرینی ناوی هاوبەش	
کرێ (دینار)	چالاکی
٥،٠٠٠	گۆرینی ناوی هاوبەش

٨- نرخی کرێی هێڵ گۆڕین

کرێی هێڵ گۆرین	
کرێ (دینار)	چالاکی
١٥،٠٠٠	پێوەری سینگل فەیس
٣٠،٠٠٠	پێوەری سێ فەیس
بەپێی دوا نرخی هەموارکراوی وەزارەت	گۆرینی ستوون و **(H-Pole)**ی گۆڕەر
٢٥،٠٠٠	لەبری کوژانەوەی هێلی ڤۆڵتیەی نزمی گۆڕەر بۆ هەر کاتژمێرێك
٥٠،٠٠٠	لەبری کوژانەوەی هێلی ڤۆڵتیەی بەرز لەسەر هەر گۆڕەرێك بۆ هەرکاتژمێرێك

٩- نرخی کرێی (زیادة قوة)

کرێی (زیادە قوە)	
کرێ (دینار)	چالاکی
١٥،٠٠٠	هاوبەشی ماڵ
٣٠،٠٠٠	هاوبەشی بازرگانی و میری

١٠- نرخی پێوەر: (نرخی پێوەر بەپێی لیستی هەموارکراوی وەزارەتی کارەبا دادەنرێت ئەگەر پێوەر لەلایەن فەرمانگەوە دابین کرا)

١١- لەکاتی ئەنجامدانی سەرپێچی, سەرپێچیکار بەم شێوەیە مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت:

یەکەم: بۆ جاری یەکەم سەرەرای پاکتاوکردنی کارەبای خەرجکراوی بەپێی خاڵی (سێیەم) لە ماددەی (٢٠) بەم شێوەی خوارەوە پێ بژاردنی (غرامة) لێ وەر دەگیرێت .

پێبژاردن	مالان	بازرگانی وپیشەسازی و میری	کشتوکاڵی
سینگل فەیس	٦٠،٠٠٠ دینار	١٠٠،٠٠٠ دینار	٧٥،٠٠٠ دینار
سێ فەیس	١٢٠،٠٠٠ دینار	٢٠٠،٠٠٠ دینار	١٥٠،٠٠٠ دینار
گۆڕەر	KVA *١٠٠٠ دینار	KVA *١٠٠٠ دینار	KVA *١٠٠٠دینار

دووەم: بۆ جاری دووەم دەدرێتە دادگا وەك دزینی موڵکی گشتی مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت.

١٢-بۆ ئامێرەکانی وەك گۆڕەر و ستوون و بۆردی دابەشکردن و بۆردی کۆنترۆڵی رووناکی و کێبڵ بە سەرجەم جۆرەکانیەوە یان هەر کەلوپەلێکی دیکە دەبێت زیانەکەی بخەملێنرێت بە پێی دواین نرخی هەموارکراوی وەزارەت.

١٣- کرێی خوێندنەوەی پێوەر (لەسەر داواکاری هاوبەش)

شوێن	گشت پۆلەکان بە (دینار)
سنووری شارەوانی	٢٠،٠٠٠
دەرەوەی سنووری شارەوانی	٣٠،٠٠٠

خشتەی ژمارە (٢)

نرخی بەکرێدانی ساڵانەی کەلوپەلی کارەبا بۆ ئەو کەلوپەلانەی پێش ئەم رێنماییە بە کرێ دراون .

ژ	گۆڕەری 33/0.4KV, 11/0.4 KV	نرخ(دینار)
١	گۆڕەری 25KVA	٧٠،٠٠٠
٢	گۆڕەری 50KVA	١٤٠،٠٠٠
٣	گۆڕەری 63KVA	١٦٠،٠٠٠
٤	گۆڕەری 100KVA	٢٠٠،٠٠٠
٥	گۆڕەری 160KVA	٢٥٠،٠٠٠
٦	گۆڕەری 250KVA	٣٠٠،٠٠٠
٧	گۆڕەری 400KVA	٤٠٠،٠٠٠
٨	گۆڕەری 630KVA	٥٠٠،٠٠٠
٩	گۆڕەری 1000KVA	٧٠٠،٠٠٠
١٠	گۆڕەری 1600 KVA	٩٠٠،٠٠٠

تێبینی: ئەگەر گۆڕەرەکە جۆری (کیوسك) بوو ئەوە رێژەی (١٠%) نرخی کرێکە زیاد دەبێت.

بۆردی سێرکت برێکەر بۆ ووزەی نزم

ژ	قەبارى سێركت (ئەمپێر)	نرخ (دینار)
١	١٠٠	٢٠،٠٠٠
٢	٢٥٠	٣٠،٠٠٠
٣	٤٠٠	٤٠،٠٠٠
٤	٦٣٠	٥٠،٠٠٠
٥	١٠٠٠	٧٠،٠٠٠

وێستگەی مۆبایل (متنقله)

ژ	وێستگەی مۆبایل (متنقله)	نرخ (دینار)
١	وێستگەی بەقەبارەی **10 MVA**	٦،٣٠٠،٠٠٠
٢	وێستگەی بەقەبارەی **15 MVA**	٩،٤٥٠،٠٠٠
٣	وێستگەی بەقەبارەی **25 MVA**	١٢،٦٠٠،٠٠٠

تێبینی :

لە کاتی دانانی گۆڕەری جیاواز کە لە خشتەکەدا ئاماژەی پێنەدراوە وەك (ئەو گۆڕەرە کە بە هەوا سارد دەکرێتەوە و رۆنی تێدایە و گڕ ناگرێت)، نرخی کرێکەی بەپێی **MVA** بۆی ئەژمار دەکرێت.

پێدانی سێرکت برێکەری وزەی نزم لە رێگای فەرمانگەی پەیوەندیدار دەبێت و ئەگەر دەست نەکەوت بەپێی رێنماییەکانی فەرمانگە و سیفاتی تەکنیکی پەیڕەوکراو لە لایەن هاوبەشەکەوە دابین دەکرێت.

خشتەی ژمارە (٣)

کرێی پشکنینی(فحص) ئامێرەکانی کارەبا

ژ	جۆری ئامێری کارەبای	نرخ(دینار)
١	گۆرەر (سەرجەم قەبارەکانی) لە فەرمانگەکە	١٠٠،٠٠٠
٢	گۆرەر (سەرجەم قەبارەکانی) لە شوێنی کار	٢٠٠،٠٠٠
٣	سێرکت برێکەر بۆ ووزەی نزم لە فەرمانگە	١٠،٠٠٠
٤	سێرکت برێکەر بۆ ووزەی نزم لە شوێنی کار	٢٥،٠٠٠
٥	سێرکت برێکەر بۆ ووزەی بەرز لە فەرمانگە	١٠،٠٠٠
٦	سێرکت برێکەر بۆ ووزەی بەرز لە شوێنی کار	٢٥،٠٠٠
٧	یەك نموونە ڕۆنی گۆرەر لە فەرمانگە	١٠،٠٠٠
٨	یەك نموونە ڕۆنی گۆرەر لە شوێنی کار	٢٥،٠٠٠
٩	پێوەری **Ø1** لە فەرمانگە	١،٥٠٠
١٠	پێوەری **Ø1** لە شوێنی کارە	٣،٠٠٠
١١	پێوەری **Ø3** لە فەرمانگە	٥،٠٠٠

١٢	پێوەری Ø3 لە شوێنی کار	١٠،٠٠٠
١٣	پێوەری Ø3 لەگەڵ نیشاندەری هێزی بەرز لە فەرمانگە	١٠،٠٠٠
١٤	پێوەری Ø3 لەگەڵ نیشاندەری هێزی بەرز لە شوێنی کار	١٥،٠٠٠
١٥	C.T لە فەرمانگە	١٠،٠٠٠
١٦	C.T لە شوێنی کار	٢٥،٠٠٠
١٧	V.T لە فەرمانگە	١٠،٠٠٠
١٨	V.Tی لە شوێنی کار	٢٥،٠٠٠

خشتەی ژمارە (٤)

بری کەمترین ڕێپێدانی دووری لەسنووری هێڵی کارەباوە

جۆری بەربەست	کەمترین ڕێپێدانی کارەبا بە ستوونە (متر)				کەمترین ڕێپێدانی کارەبا بە ئاسۆیی (متر)			
	١١ ك.ڤ و ٠,٤ ك.ڤ	٣٣ ك.ڤ	١٣٢ ك.ظ	٤٠٠ ك.ڤ	١١ ك.ڤ و٠,٤ ك.ظ	٣٣ ك.ڤ	١٣٢ ك.ڤ	٤٠٠ ك.ڤ
١- زەوی سروشتی								
أ- زەوی چۆڵ	٦	٦	٦	٨,٢٥	١٠	١٠	١٥	٥٠
ب- زەوی ئاوەدان	٧	٧	٧		١٠	١٠	١٥	٥٠
٢- ڕێگا و هێڵی شەمەنەفەر								
أ-ڕێگای سەرەکی	٨	٨	٨,٨	١٠		٦٠	٧٥	١٠٠
ب-ڕێگای لاوەکی	٧,٥	٨,٥	٩,٥	١٠		٥٠	٥٠	١٠٠
ت-هێڵی شەمەنەفەر	٨	١١,٥	١١,٥	١٥		٥٠	٥٠	٥٠
٣- هێڵی کارەبا								
أ-هێڵَی ٤٠٠ ك.ڤ.	٥	٥	٥	٥	-	٥٠	٥٠	٥٠
ب-هێلی١٣٢ ك.ڤ.	٣	٣	٣	٥	-	٣٠	٣٠	٥٠
ت-هێلی٣٣ ك.ڤ.	٢	٢,٥	٣	٥	-	١٥	٣٠	٥٠
ث-هێلی ١١ ك.ڤ.	١,٥	٢	٣	٥	-	-		
٤- هێڵی تەلەفون								
٥- بۆڕی نەوت	٧,٥	٨	٩	١٠	-	١٠٠	١٠٠	١٠٠
٦- وێستگەکانی بەرهەمە نەوتیەکان	٧	٧	٧	١٠	-	١٥	٣٠	٧٥
٧- پەڕینەوە لە ئاو و جۆگەل ئاوییەکان بەرزترین ئاستی ئاو								
أ-کەشتیەوانی	١٢,٥	١٢,٥	١٢,٥	١٤,٧٥	-	-	-	-
ب- نا کەشتیەوانی	٧	٧	٧	٩,٢٥	-	-	-	-
٨- باڵەخانەکان	٣,٥	٣,٥	٥	٦,٧٥	١	٣,٥	-	-
٩- دار و درەخت	٢	٢,٥	٥	٦,٧٥	-	-	-	-

خشتەی ژمارە (٥)

کرێی کارەبای کار پێکراو لە ئێستادا (خشتەی نرخی کارەبا)

١- جۆری ماڵان

ژ	سەرف کردنی لە ماوەی مانگێک kwh	یەکەی سەرف کردن لە مانگێک بە kwh	نرخی کارەبا بە دینار
١	١ - ٤٥٠	٤٥٠	١٥
٢	٤٥١ - ٩٠٠	٤٥٠	٢٠
٣	٩٠١ - ١٥٠٠	٦٠٠	٣٥
٤	١٥٠١ - ٢١٠٠	٦٠٠	٦٠
٥	٢١٠١ - ٣٠٠٠	٩٠٠	٧٥
٦	٣٠٠١ - ٥٠٠٠	٢٠٠٠	١٥٠
٧	٥٠٠١ – بەسەرەوە	....	٢٠٠

٢- جۆری بازرگانی (١٣٠) دینار بۆ هەر یەك **(kwh)** .

٣- جۆری پیشەسازی

ژ	سەرف کردنی لە ماوەی مانگێک بە kwh	نرخی کارەبا بە دینار	تێبینی
١	**0.4 KV**	١٢٠	بە پێی نوسراوی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران ژ. ١٣٩٣ لە بەرواری ٢٢\١٢\٢٠١٥
٢	**11 KV**	١٠٠	
٣	**33 KV**	١٠٠	
٤	**132 KV**	١٠٠	

تێبینی: سەبارەت بە نرخی بەکار هێنانی کارەبا لە پۆلی پیشەسازی بەپێی بەکار هێنان ئەو نرخانەی سەرەوە پەیڕەو دەکرێت نەوەك بەپێی پێدانی ڤۆلتیە ، واتە ئەگەر بەکار هێنانی پێکهاتە پیشەسازیەکە**(0.4KV)** ئەوا بە نرخی (١٢٠) دینار دەبێت بۆ هەر **(kwh)**ێك بێ ڕەچاو کردنی جۆری ڤۆلتیەی پێدراو بە سەرچاوەی پێدانی کارەبا، بەڵام ئەگەر هاتوو پێکهاتەکە جۆری بەکار هێنانی ڤۆلتیەی سەروی **(0.4KV)** هەبوو ئەوا وەك نرخی **(11KV)** مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت واتە (١٠٠) دینار بۆ هەر **(Kwh)**ێك وەهەروەها ئەگەر جۆری بەکارهێنانی ڤۆلتیە لە پێکهاتە پیشەسازیەکە سەروی **(11KV)** ئەوا وەك نرخی **(33KV)** کە لە خشتەی سەرەوەدا هاتووە مامەڵەی لەگەڵ دەکرێت وەهەروەها بە هەمان شێوە بۆ ڤۆلتیەی سەروتر.

٤- جۆری کشتوکاڵی (٣٠) دینار بۆ هەر یەك **(kwh).**

٥- جۆری میری (١٥٠) دینار بۆ هەر یەك **(kwh).**

وەزارەتی پەروەردە
ژمارە: ١٢٦٧٩ لە ٢٠١٩/٧/٣١

بەیانی(٢)ی ساڵی ٢٠١٩

بەپێی بڕیاری سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران / ژمارە (٩٨) لە ٢٠١٦/١١/٢٢ و لەسەر پێشنیاری ئەنجومەنی باڵای کاروباری خانمان بریارماندابە:-

١- کردنەوەی یەکەیەک لە ژێرناوی یەکەی (یەکسانی جێندەری) لەسەر میلاکی بەرێوەبەرایەتی گشتی پلان دانانی پەروەردەیی ... لەرۆژی دەرچوونی ئەم بەیانە.

٢- هەڵوەشاندنەوەی فەرمانی وەزاریمان ژمارە (١٠٩٤٩) لە ٤ /٧/ ٢٠١٩ تایبەت بوو بەم بابەتە .

ئالان حمەسعید صالح
وەزیــری پەروەردە

وەزارەتی دارایی و ئابووری
ژمارە ٥٣٨٥ لە ٢٠١٩/٩/٤

بەیانی ژمارە (٢)ی ساڵی ٢٠١٩

بەپێی ئەو دەسەڵاتەی پێماندراوە لە (ماددەی ١٧ بڕگەی دووەم) لە یاسای وەزارەتی دارایی وئابووری هەرێمی کوردستان ژمارە (٥)ی ساڵی ٢٠١٠ بریارماندا بە :-

١- گۆرینی نووسینگەی بانکی پەرویزخان بۆ بانکی پەروێزخان.

٢- ئەم بەیانە جێبەجێ دەکرێت لە رێکەوتی بڵاوبونەوەی لە رۆژنامەی (وەقایعی کوردستان) .

ئاوات جەناب نوری
وەزیری دارایی و ئابووری